

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Karočina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, letoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Povratak vestfalskih, holandskih in belgijskih rojakov v tujino

Le redkokdaj so izletniki iz tujine imeli takšno srečo z vremenom kakor naši vrli rudarji iz Nemčije, Holandske in Belgije, ki so se pretečeni teden mudili na obisku in oddihu v svojih domačih krajih. Imamo letos tako krasno jesen, kakor je že dolgo ne pommimo, a prav je, da so je bili deležni tudi oni, ki so nam najdražji. Čas pa jim je hitro potekel in pretekli ponedeljek so se vsi zopet zbrali v Ljubljani za povratak v tujino. Prenočili so v Akademskem kolegiju v Ljubljani, kjer jim je res bilo izkazano vzorno gostoljubje, v torek zjutraj pa so se podali na vlak, zasedli tri dolge vagone in ubrali dolgo pot preko Jesenic daleč tja gori v revirje. Nekaterim ženskam se je milo storilo ob kratkem slovesu na ljubljanskem kolodvoru, a v splošnem so vsi bili prav dobre volje. Vsi so lepo prestali dopust, obiskali vse svoje sorodnike, znance in prijatelje, uredili kakšne privalne zadeve in se tudi povesečili v krogu svojih dragih. Ker so imeli brezplačno vožnjo po vsej državi, so mnogi izkoristili to priliko vsaj v malem obsegu in se peljali na obiske v ta ali oni kraj, nekateri pa so bili tudi v Zagrebu in v Beogradu ali celo še dalje v južnih krajih, kjer imajo svoje. Vsek se je po svoje navžil prostega časa in izvedela, a njih skupni vtisi so nad vse povoljni. Vsi so spoznali, da je tudi v Jugoslaviji marsikaj boljše kakor so si po dolgi odsotnosti sami predstavljali. Vse lepo, toda njihov zaslužek v tujini je vendarle boljši, a glavno je zanje sploh to, da so vsaj pri svojem kruhu. In, odkar je njihovo število v posameznih revirjih vedno večje in odkar imajo svoje napredujoče organizacije, se tudi v tujini počutijo mnogo bolje, ker nihče ni osamljen. Videli in spoznali pa so vsi izletniki po prisrčnih sprejemih, da se je tudi domovina začela zanje bolj brigati in da se bodo počasi ustvarile prav dobre stalne zveze.

Voditelji izletnikov, ki so se za časa izleta podali v Beograd, so v ministrstvih bili zelo prijazno sprejeti in upravičeno se lahko pričakuje, da bo Jugoslavija odslej storila to in ono v prid svojim ljudem na tujem. Še prav posebno pa se mora za svoje rojake brigati Slovenija. Da je tega voljna, so pokazale krasne manifestacije, ko so izletniki prišli v domovino. Je že šlo in še bo šlo mnogo naših mož in fantov na tuje. A če se bodo zvesto oklenili svojih organizacij, jim bo tudi domovina izkazovala tem večjo ljubezen.

Vodstvo izletnikov je v tem času, kar so se nahajali doma, prejelo iz raznih krajev in od različnih ljudi mnogo pisem s prošnjo, naj bi se tudi njim preskrbelo delo kjerkoli. Takole so pisali: «Imam čast čestitati vsem vodjem izletnikov in vsem, ki ste počastili s svojim prihodom rodno zemljo. Zato vam kličem: dobro došli v svoji domovini. Sedaj vas pa prosim, ako vam je mogoče, da bi se zavzeli zame in bi me priporočili, da bi prišel tudi jaz v Francijo, Belgijo, Holandsko ali kamorkoli... Ničesar ne zaslužim, pa bi rad delal...» — Nekateri so v pisma priložili za prijazen spomin tudi cvetje.

Ali niso tolišna pisma naravnost presunljiva zaradi bridke usode mnogih naših ljudi, ki bi radi

delali, pa nimajo dela ni si zato želijo kamorkoli, da si prislužijo vsakdanji kruh! Ko se je zvedelo, da lahko izletniki vzamejo s seboj tudi nekaj novih izseljencev, so se pisma vedno bolj množila. Tudi vpoštevani so bili predvsem družinski očetje in najpotrebnejši. Tako se je z izletniki v torek odpeljali na Vestfalsko tudi okrog 40 drugih ljudi, ki so bili še hvaležni, da vsaj pridejo do zaslužka. A kakor je na eni strani resnica, da so naši ljudje

na tujem splošno pripoznani kot najboljši delavci, tako je na drugi strani tudi res, da se nam bodo polagoma mnogi odtujili, ako domovina ne bo vodila skrbi o njih. Zanašajmo se torej, da se bo storilo vse, kar lahko ohrani naše ljudi in njihov rod navezane na Jugoslavijo.

Zavodovljivi in kaj najbolje razpoloženi so se izletniki vračali v severne dežele. Na Jesenicah se je potniška revizija izvršila v najlepšem redu, vagone so priklopili k brzovlaku in po kratkem slovesu so izletniki izginili za mejo. Naj nam bodo vsi ohranjeni zdravi in zavedni. Tako čista in zlata, kakor je bil dan slovesa, naj ostane njihova zvestoba do domovine!

Članom in poverjenikom Vodnikove družbe

Vsi člani zamudniki naj se takoj prijavijo pri svojih poverjenikih, oziroma v pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani po dopisnici ali pa naj kupijo pri najbližji pošti položnico. Članarina znaša 20 Din, s poštnino za knjige 27 Din. Prosi se za natančen naslov.

Vsi poverjeniki naj skušajo dvigniti število članstva. Oni gg. poverjeniki, ki so že vposlali nabiralne pole, naj javijo nove člane po dopisnici, na kar jih vodstvena pisarna vpiše sama v pole.

Vsi člani iz leta 1928., ki še niso plačali članarine za leto 1929., naj takoj vpošljejo znesek 27 Din (članarina in poštnina) po položnici, ki so jo prejeli z lanskih knjigami.

Posebno pa opozorite vse one, ki se nameravajo prijaviti, naj to store sigurno do 15. t. m. Ako se prijavijo pozneje, ni sigurno, da dobe vse letošnje publikacije Vodnikove družbe. Pratiške se tiska samo toliko, kolikor je članov. Zato je v interesu vsakega, ki hoče dobiti letošnje knjige Vodnikove družbe, da se vpiše takoj v Vodnikovo

družbo. Vodnikova družba v Ljubljani bo izdala letos za svoje člane za letno članarino 20 Din naslednje knjige:

Pratiko z zanimivim, pestrim štivom ter z bogatimi ilustracijami.

Savinškovo povest: Zgrešeni cilji. Roman sega v naše malo mesto, kjer se razvija sportno življenje in ves oni moderni svet, v katerem hlata današnja družba po sreči, a jo tako redko doseže.

Dr. Lahovo poučno knjigo: V borbi za Jugoslavijo. Dočim je bila prva knjiga le pregled glavnih dogodkov iz naših borb za časa prebujenja, bo podajala druga knjiga naš narodni boj v svetovni vojni, od vojne napovedi do koroškega plebiscita, ko se je potegnila zadnja meja naše nove države. Knjiga bo bogato ilustrirana in bo podajala vse one dogodke, ki so odločilno vplivali na naše osvobojenje.

Kozakovo povest: Lectov grad. Ta knjiga bo gotovo med najzanimivejšimi knjigami letošnjega leta.

Kmetijsko družbo so poskušali razbiti

V četrtek minulega tedna se je vršil v Ljubljani v Mestnem domu občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. Na zboru je opozicija delegatov, pristašev bivše Slovenske ljudske stranke, uprizorila trušč, kakršnega ta za slovensko kmetijstvo izredno važna naprava še ni doživela. Vzrok za bučni nastop je bil svoječasno odklonjeni sprejem novih članov, ki so bili tik pred potekom zaključnega roka (31. marca) kar v množicah prijavljeni družbi. Bivša klerikalna strankarska organizacija, Jugoslovanska kmetijska zveza, je namreč marca poslala zaupnikom bivše Slovenske ljudske stranke okrožnico, v kateri pravi med drugim, da je treba družbo iztrgati iz rok dosedanje uprave. Zato da je treba pridobiti vsaj trideset novih zanesljivih delegatov. Okrožnica tudi prosi, naj priskočijo denarni zavodi na pomoč onim, ki bi ne mogli plačati članarine sami. Obenem priporoča skrajno previdnost češ. da se ne bo po nepotrebem vzbudila pri nasprotnikih pozornost.

Posledice te okrožnice so bile, da so pričele malo pred zaključnim rokom kar deževati prijave članov in vplačila od podružnic, župnih uradov, občin in tudi nečlanov. Podružnice, ki so štejele prej po 4 do 5 članov, so preko noči pri-

javile po 100 in več članov. Mnogi so bili prijavljeni celo brez svoje vednosti.

Bilo je jasno, da se te prijave večinoma niso izvršile iz zanimanja za Kmetijsko družbo in da je imelo to organizirano priglasevanje čisto druge namene, ki niso imeli ničesar skupnega z okrepljenim resnega dela podružnic Kmetijske družbe. Zato je glavni odbor Kmetijske družbe, ki ima po pravilih sklepati o sprejemanju novih članov, sklenil, da se v množicah prijavljeni člani ne morejo sprejeti brez nadaljnega in da se vodstvu naroči, naj pregleda te prijave in izloči vse one, ki očitno zasledujejo namene kateri nimajo z nalogo družbe nikake zveze. Če ob priliki seje glavnega odbora, ki je razpravljala o sprejemu teh članov, je skupina dr. Milavca zapustila sejo.

Sklep večine glavnega odbora je dal opoziciji povod za razne pritožbe, toda notranje ministrstvo se je postavilo na stališče, da spada razčiščevanje članskih zadev v delokrog Kmetijske družbe same in da tako dobro nima pravice nastopiti, dokler se družba drži zakonitih predpisov.

Ponesrečena akcija skupine dr. Milavca je dala torej povod za silen trušč te skupine, ki je

pač hotela s tem razbiti občni zbor in doseči razpust glavnega odbora.

Otvoril je zborovanje predsednik gospod Ivo Sanciin, ki je po običajnih pozdravih predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravno brzojavko kmetijskemu ministru dr. Frangešu. gešu.

Po predsednikovem poročilu se je prijavil k besedi g. dr. Milavec, ki je utemeljeval svoj protest proti temu, da je glavni odbor odklonil 2500 v množicah prijavljenih novih članov. Postavil se je na stališče, da je ta odklonitev neveljavna, ker mu nihče ne more braniti, da bi od hiše do hiše zbiral člane in plačeval zanje članarino. Nato se je povspel do očitka, da je družba v izjavi velikemu županu označila te člane za komuniste. Nastal je velik trušč in predsednik dalje časa ni mogel vzpostaviti miru. Ko je bilo zopet mirno, je g. dr. Milavec stavil tri predloge, med drugim, naj se sprejmejo vsi prijavljeni člani, nakar naj se vrši nov izreden občni zbor.

Po končanih izvajanjih g. dr. Milavca je ponovno nastal velik trušč, med katerim je gospod Sanciin zavrnil Milavčeva izvajanja. Gosp. Lovro Petovar je končno predlagal konec debate in prehod na dnevni red in je predsednik sredi kravalog sprejet z večino glasov. Prav tako so bili dviganjem rok in je bilo očitvidno, da je bil predlog Zsprejet z večino glasov. Prav tako so bili sprejeti tudi družbeni računi za leto 1928.

Ob volitvah predsednika, treh članov za bivšo Kranjsko in treh za bivšo Štajersko se je kričanje nadaljevalo. Nastopiti je morala celo policija, da je napravila red.

Na občnem zboru je bilo vsega 368 delegatov. Od teh se je glasovanja udeležilo 232 delegatov, od katerih je 217 delegatov oddalo glasovnico za listo predsedstva, ki je na ta način dobila znatno večino. Za bivšo Kranjsko so bili s 144 glasovi od 148 izvoljeni: Fran Trček, ravnatelj Zveze slovenskih zadrug, Ivan Pucelj, bivši minister, Lovro Petovar, Anton Globevnik in Ivan Ažman. Za bivšo Štajersko pa so bili s 73 glasovi od 84 oddanih glasov izvoljeni: Štefan Kūhar (Puconci), Andrej Žmavc (Maribor) in Martin Rožman (Artiče).

Večina je bila torej prav lepa. Rezultat glasovanja je bil sprejet z burnim odobravanjem. Nato je dobil besedo g. dr. Basaj, ud dr. Milavčeve skupine ter je prečital svojo izjavo, nakar je opozicija zapustila dvorano. V daljšem govoru se je nato bivši minister g. Pucelj zahvalil odbornikom, da so navzlic strastnim in neupravičenim napadom opozicije obdržali mirno kri.

Predsedniško mesto je nato prevzel novizvoljeni predsednik g. Trček, v imenu glavnega odbora pa se je g. Petovar zahvalil odstopivšemu g. Sanciinu za njegovo neumorno delovanje.

Zahvala domovini

Ob povratku iz domovine na Westfalsko, Holandsko in v Belgijo se vsi izletniki presrečno zahvaljujemo slovenski javnosti za iskrene dokaze bratske ljubezni. Sprejem, ki smo ga bili deležni ob prihodu na Jesenice, na Bled in v Ljubljano, nam bo ostal nepozabno v spominu. Zahvaljujemo se odboru, ki je vse pripravil, da nam čim bolj osladi kratko bivanje v domovini. zahvaljujemo se vodstvu Narodne strokovne zveze, vsem govornikom za krasne dobrodošlice, sokolski godbi in pevskemu društvu «Sava» na Jesenicah ter železničarski godbi «Slogi» v Ljubljani za najlepši pozdrav, za izvajanje narodnih pesmi, ki nas spremljajo vedno tudi v tujini. Najtoplejša zahvala gospodom in damam, ki so oskrbeli zakusko na ljubljanskem kolodvoru. V največji meri doživljamo hvaležnost ravnateljstvu Akademskoga kolegija za brezplačna prenočišča in vsestransko požrtvovalno ustrežljivost v vsakem pogledu.

Posebej se končno zahvaljujemo še ministru za promet g. inž. Radojloviću za brezplačne vozovnice in ostalim gg. ministrom, ki so našim delegatom izkazali toliko naklonjenosti.

Vračamo se v tujino polni poglobljenega zupanja v jugoslovensko domovino, ki smo ji v nepokolebivi zvestobi hvaležni za vso nam izkazano ljubav.

Vodstvo izletnikov:

Pavel Bolha in Franjo Doberšek za Westfalsko; Jurij Kaleb in Karel Zupanc za Holandsko in Belgijo.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Poročil se je tukajšnji učitelj br. Rado Hrastnik s stanovsko tovarišico s. Avrelijo Vreževevo. Zenin je duša prosvetnega dela pri Sokolu, nevesta pa pridna blagajničarka Jugoslovenske Maticice. — Prvemu je sledil drug narodni par. Vzela sta se še sodni zvanik g. Anton Markič in gđč. Marija Nagodetova iz Kalc. Zenin je znan dekorater in ljubitelj cvetlic, ki rad daje svoje zmožnosti na razpolago pri vseh narodnih veseljah, nevesta je sestra pokojnega Janeza in še živečega Joška Nagodeta, ki sta oba posvetila svoje najboljše moči Sokolu. Obema paroma iskrene čestitke! — Nova parna brizgalna je dobila svoj ognjeni krst. V hiši Ivana Petka (Cerkovskega) so se vnele saje in je bil že tudi tram pri dimniku načet. Brizgalna je bila takoj na licu mesta in naglo pogasila požar, ki bi bil v nočnem času lahko postal katastrofalen, ker je bilo podstrešje polno sena. Čudno je to, da se pri nas tako rade vneajo saje. Ali so slabi dimniki ali kaj? — Opozarjamo na tombole Sokola, ki bo na roženvenko nedeljo, ko bo žegnanje pri nas. Originalni in dragoceni dobinki.

BOŠTANJ OB SAVI. Sadno razstavo priredi podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva od 22. do 24. t. m. v šoli. Razstava, ki bo prva te vrste v našem kraju, bo predvsem poučnega značaja. Povabljeni so pa tudi sadni trgovci. Sadjarji! Udeležimo se razstave in pokažimo, da tudi pri nas pridelamo prvovrstno namizno sadje. Sadje za razstavo (po 4 do 7 plodov ene sorte) je poslati do sobote 21. t. m. dopoldne v šolo. Za razstavljalce je pripravljeno lepo število nagrad v sadjarskem orodju in knjigah, za najboljše pa tudi diplome.

SLOVENJGRAD. Sokolska prireditelj, nameravana za 1. t. m. in preložena zaradi smrti br. Vrečiča, se bo vršila v nedeljo 15. t. m. ob 15. v Sokolskem domu. Prijatelji Sokolstva prisrečno vabljeni in dobro došli. Za november se za prvo desetletnico našega Sokolskega društva pripravljaja svečana akademija, združena z delno otvoritvijo novega doma.

SOTEŠČAN:

Krivica in povračilo

Povest iz voine dobe

(Dahle)

Čakala je samo priložnosti, da bo iztirjala, kar ji pripada.

Pri Koširju se je oglasil kupec, ki je plačal smreke z večjo vsoto denarja. Čim je odšel, sta pristopili mati in Pavla ter zahtevali svoj delež.

«Vse bom dal do zadnjega dinarja», je Tine pomiril Pavlo s porogljivim nasmeškom. «Prinesi mi pobotnico za petdeset tisoč, materi pa itak ničesar ne dolgujem.»

«Lažnik! Kje pa je tisto, kar si nama priobljubil?» je vzklikala Pavla.

«Pokaži črno na belem! Kje je pogodba, pravilno podpisana in kolkovana? Kdo je slišal, ko smo se pogodili?»

«Vsi: ti, jaz, mati in Lojza. Sklicevali smo se na poštenost.»

«O tem smo se samo nekaj menili, pa je ostalo pri praznih besedah.»

«Slepar! Čakaj, te bomo že še poiskali. Sodišče bo odločilo.»

«Kdo je slepar?» je porasel. «Tožite me, ako hočete kaj dobiti. Sicer pa bom tožil jaz — moja čast zahteva zadostčenje.»

«Kje pa imaš kaj časti? Ali si mož? Nisi vreden, da te solnce obsije. Slabši si ko cigan, ki krade, laže in slepari. Saj te že vsi poznajo in te bodo še bolj poznali.»

Tako sta ga oštevali mati in Pavla, vmes sta jokali in klicali Jožeta, katerega sta zavrgli. Lojza se ni vmešavala, vzela je košaro in šla na polje. Sram jo je bilo pred sosedi, ker so se posmehovali. Smilili sta se ji mati in sestra, proti

možu pa se ni upala nastopiti; na tibe ji je namreč ugajalo, ako bi se dalo kaj dobiti.

Ta dan je bil Tine slučajno trezen, zato je prenesel psovaje mirno in potrpečivo. Vedel je, da se mati in Pavla borita za pravico in da sam zasluži robato oštevanje. Tolažil se je z zavestjo, da sprva ni mislil na sleparstvo. hotel je le poskusiti, kar so mu svetovali. Ako se mu onese, bo prav, sicer pa se tudi ne bo brnil izplačati.

Pavla je na sodišču izvedela, da so zagrešili veliko napako, ker niso ničesar zapisali. Zakon prizna namreč samo obljube, sklenjene pred pričami ali pred uradno osebo. Odprta ji je seveda pot do tožbe; v tem primeru mora najeti odvetnika in biti pripravljena nositi stroške, ako bo pravdo izgubila. V nevarnost pa se dekleta ni upalo podajati, rajši si je priskrbelo pobotnico in Tine ji je odštela doto — 50 tisoč dinarjev. Med izplačevanjem ga je obsipala z robotnimi psokami, na katere pa ni odgovarjal. Izplačalo se je potrpeti, saj se je oddahnil v gostilni, kamor je povabil svoje tovariše. Na njegov račun so pili in jedli do ranega jutra.

Od tedaj ni imela Pavla doma več obstanka, prizadevala si je, da bi čimprej odpotovala. Mati ji je sprva nekoliko branila, ko pa je ugasnilo njeno upanje v kmetijo v dolini, tedaj se je vdala z besedami: «Pojdi, kamor moreš, tudi jaz se bom kam vtaknila. Saj bo itak vse kmalu pognal na beraško palico.»

«Kot imate in hrano; kar je zapisano, vam ne more nihče vzeti», jo je Pavla tolažila.

«Pa ga ne morem videti, zapravljen in sleparja. Kdo naj poslušata neprestano vpitje in razgrajanje!»

«Pri teti bi imeli mir pred divjakom...»

«Ne morem ji dopovedati. Odkar je Tine pri hiši, nisva še spregovorili. Nikoli mi ne bo odpuščala.»

«Tudi mene ne more videti, pa ji ne zamerim.» Hči si je otrla solzo in dejala: «Jože mora vsak čas dospeti...»

«Počakaj ga, da pride, sicer se ne bosta nikdar več videla. O, kako sem želela, da bi se vrnil, zdaj pa se na tojim, ker mi bo očitno, da sem ga zavrgla. Sam hudobec me je premotil.»

«Komaj čakam, da odidem. Slabeje se mi ne bo nikjer godilo. Marsikaj sem potrpehala.»

«Jaz naj pa čakam smrti, da me bo rešila. Nikomur se ne smilim, vsi mi privoščijo in pravijo, da sem zaslužila.»

«Prav tako kakor meni, nikjer ne najdem pravega sočutja. Nič več nočem odlašati, od nikogar ne pričakujem tolažila.»

Aleksij in Pavla sta se poročila in izbrala dan odhoda. Odšla sta natihoma, od nikogar se nista poslovila. Košir in Pavla nista ob razstanku spregovorila nobene besedice. Drug drugemu se nista hotela ponižati.

Vpričo Pavle je Košir tik pred odhodom prestregel Rusa ter mu je stisnil v roko nekaj denarja. «Tole sem ti namenil, ker si bil priden in ker jo boš spravil od hiše», je utemeljil svojo darežljivost.

«Ti si pregnal mene, drugi bodo pa tebe», mu je Pavla zabrusila ob slovesu. «Nož je že nabrušen, ki ti bo vrezal beraško palico.»

Tineta je zbledel očiček, potegnil je klobuk na oči ter jo je mahnil zopet v gostilno. Pil je na jezo, ker ga je Pavla za slovo ozmerjala in na veselje, ker se je Pavle za vedno odkrižal. Pivci so mu v zabavo neprestano prepevali:

«Zahvaljen bod' ljubi moj zet,

SV. VID PRI GROBEMNEM. Tukaj pri nas bo v petek 20. t. m. živinski, konjski in kramarski sejem. Kupci in prodajalci, pridite v obilnem številu! Sejmišče je tik postaje. Zveza z vlaki zelo ugodna.

POBERŽJE pri MARIBORU. (S m r t n a k o s a.) V četrtek smo izročili materi zemlji tukajšnjega posestnika g. Jakoba Keršnika. Bolehal je že več mesecev ter iskal pomoči na vse strani. Končno je bil še na kliniki v Gradcu, kjer je podlegel notranjim bolečinam. Truplo pokojnika so pripeljali v Maribor. Pokojnik je bil rojen na Humu pri Ormožu ter se posebno bavil s trtorejo. Zapušča žalujočo vdovo in sorodnike. Težko prizadetim iskreno sožalje. N. v m. p.!

ŠOŠTANJ. (S m r t n a k o s a.) V soboto dopoldne se je vršil pogreb starega Šoštanjčana g. Franca Hliša, ki ga je vse poznalo pod imenom «Hanzl». Ko je bila občina še v nemških rokah, je bil njen odbornik. Pogreba se je udeležila velika množica občinstva. Umrla sta dalje Antonija Tozerjeva, žena uslužbenca v tovarni usnja, stara 57, in Terezija Stojanova, mati tukajšnjega trafikanta, v starosti 81 let. Pokojnikom blag spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

POSLEDICE NEPOŠKROPLJENEGA KROMPIRJA.

Letos smo se zopet lahko prepričali, kako je krompirjevo listje prezgodaj rjavelo in odpadlo. Ta izguba listov pomeni tudi izgubo na pridelku. Vedeti moramo, da je listje krompirja do zadnjega potrebno, ker se po listju prevajajo vse tiste snovi, s katerimi se gomolje debeli, in s katerimi nam tudi dozori, napravi zrela očesa, dobi boljši okus in postane sploh bolj trpežno in bolj zdravo. Če listje prezgodaj odpade, nam krompir le za silo dozori.

Letošnje zgodnje odpadanje listov ni bilo znak zorenja, ampak je bilo posledica bolezni, ki jo imenujemo krompirjevo plesenj (peronospora), tiste bolezni, proti kateri se je že ponovno priporočalo škropljenje z modro galico in apnom, to pa o pravem času, namreč prej, preden se bolezen pokaže.

Ako bi krompir o pravem času škropili, bi ga lahko dobili dosti več in dobili bi gomolje, ki bi bilo popolnoma zdravo in zrelo, tedaj za seme dosti več vredno. K sreči, da se pojavlja ta bolezen navadno nekoliko pozneje, ko je gomolje že dosti razvito, da bolezen lažje prestane. Vse kaj drugega bi pa bilo, ako bi nam ta bolezen napadla krompir zgodneje, ko gomolje še ni dosti razvito. V tem primeru bi lahko prišli ob vso letino. In kaj bi to za nas pomenilo, si lahko vsak predstavlja.

Krompir nam vsled ponovnih nastopov te bolezni trpi in nam od leta do leta peša v svoji rodovitosti in trdnosti. Temu pešanju skušamo priti v okom z menjavanjem semena. To je prav. Ali bolje bi bilo za nas, ako bi se poprijeli pravočasnega — varstvenega ali zaščitnega — škropljenja krompirja, in bi raje na ta način skušali ohraniti krompir zdrav in rodoviten, oziroma odporen proti bolezni.

S skrbnim odbiranjem krompirja, ki bi se moralo vršiti najprej na njivi, ko so krompirjevi grmi v polnem razvoju, in potem še doma v kleti, in seveda s potrebnim škropljenjem bi najbolj skrbeli in največ dosegli, da bi se ohranil zdrav in rodoviten. S tem bi mu najbolj pripomogli tudi do večje rodovitosti. Danes je v skrbnem odbiranjju potrebnega semena in v varstvu pred boleznimi sploh iskati boljših uspehov pri našem poljedelstvu!

OB JESENSKI PAŠI.

Pašne prilike so v naši deželi zelo različne. Po planinskih krajih imamo zadosti pašnega prostora, drugod ga pa manjka. To vidimo posebno po vinskih in po gosto obljudenih poljedelskih krajih. Tukaj manjka travnikov in pašnikov.

O velikem pomenu pašništva za napredek živinoreje ni treba dosti besedi. Treba je le po-

gledati v kraje, kjer je dosti pašnikov, da se prepričamo, kako je tam živinoreja razvita in kako je dosedaj napredovala.

Po naših krajih manjka pašnikov in še ti, ki jih imamo, so slabo oskrbovani in malo vredni. V takih razmerah si moramo pomagati s tem, da izkoriščamo po možnosti vsaj travnike tudi za pašnike. Tako delamo v jesenskem času, kakor hitro je zadnja košnja spravljena in je ruša na novo ozelenela. Jesenska paša je v naših razmerah veliko vredna, ne le za našo živinorejo, ampak za naše gospodarstvo sploh, kajti mnogo krme si na ta način prihranimo za zimo, ki je pri nas navadno primanjkuje. Pomagano je pa tudi naši živini, ker se na paši vse drugače počuti, kakor pa priklenjena v soparnih hlevih. Sveži zrak, solnce in gibanje, sveža, mlada in sočna trava, vse to poživlja pašne živali, ki se zunaj mnogo bolje počutijo kakor pa v hlevu, in ki se na ta način telesno in duševno krepe in utrjujejo.

Pa tudi za travnik je dobro, da ga živali izhodijo. Po takih travnikih se mah raje izgubi, kakor pričajo izkušnje. Vse to velja za travnike, ki so za pašo primerni in dosti suhi, da ne dela živina škode z gaženjem.

Vsak živinorejec mora skrbeti, da nudi svojim živalim potrebno priliko vsaj za jesensko pašo, če ni druge. Naj se jesenski čas do skrajnosti izrabi za to, pri tem pa pazi, da ne bo trpela pašna živina nobene škode, ki se še vedno prikazuje vsled premale previdnosti. Jesenska paša postane lahko nevarna zaradi napenjanja živine, zlasti če pasemo tudi po deteljščih, kakor je pri našem maloposestniku navada. Bodimo z jesensko pašo previdni. Na mokro, hladno in rosno pašo ni goniti živine na tešče, če ji nismo dali prej dober grizljaj suhe krme. To se zmeraj priporoča. Na deteljišče jih pa sploh ni spuščati, dokler se ni žival do polovice že drugod napasla. Napajanje po deteljni paši je zmeraj nevarno. Napajati je živali zaradi tega pred deteljno pašo. Ker se slučajni napenjanja pri nas še vedno dogajajo, je treba skrbeti, da imamo vsaj v vsaki vasi po eno požiralnikovo cev in en trokar, da si lahko v največji sili pomagamo.

ker prišel si pikasto vzeti.»
Mati je spremila Pavlo na postajo, kjer jo je v naglici poljubila in objela, zakaj vlak je stal pripravljen ter se je mudilo vstopiti. Ko je izginil za hribom, se je sesedla na klop na kolo-dvoru.

Aleksej in Pavla sta potovala po železnici po določenem načrtu. Sem in tja sta se ustavila v kakem večjem mestu, šele čez nekaj dni sta dospela čez Romunijo do ruske meje. Tu sta prenočila, oba sta bila izmučena od potovanja. Drugi dan sta ogledala mesto, obmejno oblastvo jima je pregledalo potne listine in prtljago.

«Zenska, zdaj pa greva», jo je prijel za roko.
«V pol ure bova čez mejo.»

«Zakaj se ne peljeva?» jo je zaskrbelo, ker sta zavila po cesti iz mesta.

«Bolje je, da greva peš», ji je govoril, držeč jo pod pazduho.

«Saj imava vse v redu ter se nama ni treba ničesar bati», se je čudila njegovemu vedenju.

«Kdo ve, kaj bi se nama utegnulo pripetiti. Predpisi za prehod na mejah so zelo strogi, marsikdo je zavržen ali pa naleti na ovire.»

Pavla je premišljala, zakaj Aleksij nenadoma govori o zaprekah, o čemer ji prej ni nikoli omenil. Nezaupno ga je pogledovala, obšel jo je strah pred tujino.

«Zenska, nekaj važnega sva pa le pozabila», se je spomnil, ko sta bila že izven mesta.

«Kaj neki?» se je skoro ustrašila.

«Denarja nisva zamenjala», se je popraskal za ušesi.

«Šele sedaj si se domislil. Rekel si, da bova menjala pozneje, ko prideva čez mejo.»

«Bolje je, da tukaj urediva. Tam bi imela morda večje sitnosti.»

«Dobro, pa se vrniva», se je počasi odločila.
«Ti lahko ostaneš ter si odpočiješ. Cemu bi se trudila.»

«Nisem prav nič trudna. Lahko grem še, kamor hočeš. Ne boj se, da bi opešala.»

«Zenska, pot je še dolga in naporna. Bojim se, da boš omagala.»

«Pojdiva», je krenila nazaj proti mestu.

«Poslušaj me, ženka. Daj mi denar, da ga zamenjam; ti pa ostani tukaj, saj bom naglo opravil.»

Pavli je bila prirojena nezaupljivost, ki ji je tukaj koristila. Nikakor ni mogla razumeti, zakaj bi ne smela gledati, ko se bo zamenjalo njeno premoženje. Njeni pomisleki so bili živi in glasni, slutnje in dvomi so križali v njeni duši.

«Denarja res ne morem dati iz rok», ga je končno zavrnila.

«Zenska, daj si dopovedati,» ji je laskavo prigovarjal. «Užaljen sem, ker mi ne zaupaš.»

«Ne morem pomagati. Skrbi me, da bi te med potjo kdo napadel, kar se je že večkrat prigodilo. Kaj bi počela sama tako daleč od doma!»

«Prav imaš», ji je pritrldil, videč, da ničesar ne opravi. Krenila sta nazaj proti mestu. Aleksija je bila sama živahnost in zgovornost. Vso pot ji je pravil, koliko potepuhov postopa po mestu, ki so nevarni tujemu imetju. Tak malopridnež izvabi človeka v gnečo ter ga skrivoma okrade. Še preden se žrtev zave, ga ni več in z njim vred izgine ura, prstan ali denarnica. Ponekod imajo tatovi celo svoja društva in šole, kjer se učijo, kako je treba izmakniti in bežati.

Tako pripovedovanje jo je zbegalo in oplahnilo. Kakor s kleščami je prišla ročno torbico, katero je prej nosila pod pazduho. Usnjati pas je ovila okrog prsta — tako se ji je zdelo nemogoče, da bi ji kdo iztrgal.

«Veš kaj, ženka, meni jo daj», jo je priliznjeno nagovarjal. «Zaradi varnosti, samo za nekaj časa, dokler ne prideva iz gneče. Meni se ne bo upal nihče približati.»

Nerada se je odločila ter mu dala torbico, čim sta dospela v ulico, kjer so se gnetli pešci in vozovi. Pomešala sta se med množico; Pavli, nevajeni mestnega vrvenja, je kar zapiralo sapo. Kakor močan val jo je zazibala silna gneča; strahoma je iztegnila roko, da bi se oklenila možička, a se je dotaknila tujega gospoda, ki jo je sumljivo pogledal.

«Aleksij!» je kriknila in lovila obraze, toda moža ni bilo nikjer, pa tudi od daleč se ji ni oglasil. Obkrožila jo je gneča ljudi, ki so jo povpraševali v neumljivem jeziku, kaj se ji je zgodilo. Revica jim ni mogla razložiti, siloma se je prerila iz gneče, kakor nora je begala po ulici, a moža ni mogla izslediti. Izginil je ko senca in z njim vred tudi njena torbica z vsem, kar je vsebovala. Na srečo je imela glavni znesek spravljen v vrečici na prsih pod obleko, v torbici je bilo le nekaj papirnatega drobiža.

Za tujko se je zavzela neka gospa, ki je umela njeno govoricu. Našla jo je vso obupano blizu kolodvora ter jo vprašala, kaj jo je doletelo. Gani- lo jo je njeno pripovedovanje, ponudila se ji je, da jo pospremi v domovino. To pa je nesrečnica odločno odklonila. Rajši je ostala nepoznana v tujini, kakor pa zasmehovana v domačem kraju. Sklenila je sprejeti vsako službo, katero ji je gospa tudi priskrbela. Ostala je pri njej kot služkinja, kjer se ji ni prelabo godilo. Vendar se je težko privadila novim razmeram in novemu delu. Zavest, da je največ sama zakrivila, ji je lajšala trpljenje.

V Nabrežju je teklo življenje naprej kakor druga leta. Košir je moral najeti hlapca in dekle,

Sadni sejem v Ljubljani

Glavni odbor Sadjarskega in vrtnarskega društva je sklenil na seji 1. t. m., da bo priredil od 19. do 24. oktobra s sodelovanjem velesajmske uprave velik sadni sejem, s katerim hoče oživiti predvsem trgovino z namiznim sadjem, kakršnega prideluje Slovenija.

Na sejem se bo sprejemalo samo trpežno, zimsko namizno sadje, ki mora biti zrelo, skrbno obrano, ločeno po sortah in razbrano po debelosti. Od vsake sorte, ki jo kdo hoče postaviti na sejem kot vzorec, bo treba poslati najmanj 25 kg (za 1 normalni zaboj) izbranih, enako debelih plodov, ki so brez vsake napake. Samo ob sebi je umevno, da se lahko pošlje od ene in iste sorte tudi sadja za več zabojev, torej 5, 75, 100 kg itd. Sadje bo treba poslati v navadnih zabojih, kakor jih kdo more dobiti, ali pa v sodih (n. pr. od cementa), trdno vloženo v lesno volno ali kako drugo primerno snov. Na sejmišču se bo sadje preložilo v normalne zaboje, kakršni so sedaj v svetovni sadni trgovini uvedeni. Obenem s pošiljko sadja je javiti društvu, koliko takega sadja, kakor je vzorec, ima dotični posestnik na prodaj. Vse na sejem poslano sadje bodo dobili lastniki plačano po kakovosti in takratnih cenah.

Opozarjamo torej vse posestnike, ki imajo večje množine namiznega sadja, zlasti zimskih jabolk, dalje vse podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, zadruga in sploh vse, ki jim je uspešen razvoj in napredek naše sadne trgovine pri srcu, naj se do konca tega meseca prigrasijo, da se hočejo udeležiti te prireditve. V prigrasu naj navedejo, katero sadje (sorte) in kakšno množino hočejo postaviti na sadni sejem. Pri tej priliki nujno svarimo vse producente namiznega sadja, da se ne prenačijo s spraviljanjem in s prodajo sadja, zlasti velja to za zimsko jabolko, in da ne nasedejo raznim prekupecem, ki se skušajo okoristiti z letošnjo dobro letino v veliko škodo producenta.

Pojasnila daje in prigrasila sprejema Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani, Resljeva cesta 24/II.

Mati in Lojza sta jokali in blagrovali Pavlo, ker je odšla po srečo v blaženo tujino.

IX.

Koširjevi hribi nad Nabrežjem so kazali gola rebra. Krute sekire so jim oropala zeleno nakitje, ki je bledele v dolni krog in krog razmetano. Spodaj pod hribom so se dvigali visoki kipi hlodov; Tine se je pogodil, da jih bo spravil na postajo. Pri tem je nekaj zaslužil, zraven pa ga je doletela nesreča: poginili so mu konji, katera je pustil razgrete stati pred gostilno. Moral je kupiti druge, kar ga je stalo zopet obilo denarja. Tudi vozovi so bili že vsi polomljeni in razdejani.

Namesto naprej je lezel Tine nazaj v nove dolgove. Kamor se je gnil, povsod so ga nadlegovali upniki ter mu pretili s tožbo. Miril jih je s tem, da jim bo vrnil, čim dobi denar za les, toda kupec je dan za dnem odlašal z izplačilom. Ko ga je iskalo sodišče, je pobegnil domov v inozemstvo.

Tolikega udarca Košir ni mogel preboleti. Raztresel se je edino le v gostilni med pivci, ki so ga izkoriščali. Domov grede je navadno obležal, kjer se je ponoči prehladil; našli pa so ga tudi taki, ki so mu izpraznili denarnico. Ko se je iztreznil, se je jezil in preklinjal, zvečer pa se je ponovno upijalil.

Lojza se je prizadevala, da bi ohranila dom, ki se je majal na vseh koncih in krajih. Na njenih ramah je ležalo mučno breme: trpljenje, žalost in skrb za bodočnost. Noč in dan je drhtela v strahu pred gospodarskim polomom.

S Tineto se ni dalo več pametno govoriti. Razdražila ga je vsaka malenkost, noben dan ni minil brez prepira in razgrajanja. Žena je bila prava mučenica, večkrat je morala bežati in pre-

Tedenski tržni pregled

ZITO. Položaj se je zadnje dni vendarle malo ustabil in so cene zopet malo stalnejše. Na ljubljanski blagovni borzi so 10. t. m. ponujali (postavljeno na slovensko postajo; za 100 kg): pšenično, baško staro in novo, po 252-50 do 255 Din; rž po 222-50 do 225 Din; moko «0» po 365 do 370 Din; turski, baško, po 237-50 do 240 Din, oves, baški, po 215 do 217 Din.

ŽIVINA. Nakupovanje sredno živahno; tudi za izvoz se kupuje. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so bile naslednje, v glavnem nespremenjene cene za kilogram žive teže: voli I. 11 Din, II. 10 Din, III. 9 Din, krave debele 5-50 do 7-50 Din, krave klobasarice 4 do 5 Din, teleta 14 do 15 Din.

HMELJ. Na žateškem trgu je bil prejšnji teden živahen promet. Kupuje se predvsem prvovrstno blago, ki ima nespremenjene cene, dočim cené slabšemu blagu popuščajo. Za res dober hmelj so plačevali v Žatcu (Češkoslovaška) 18 do 21 Din za kilogram. — V Alzaciji je bilo prodano nekaj prvovrstnega štajarskega hmelja po 12 Din za kilogram (vagon žalec). — Na nürnberškem tržišču se trguje hmelj po 16 do 25 Din kilogram po kakovosti. — Po našem hmelju malo povprašujejo, vendar bo prvovrstno blago že našlo kupca. O tem, če se bodo cene kaj popravile, pa je težko govoriti.

VINO. Trgatev v dalmatinskih vinogradih se je že pričela. Grozdje vsebuje izredno mnogo sladkorja. Največjo skrb pa sedaj vinogradnikom povzroča pomanjkanje vinske posode, ker imajo še mnogo nerazprodanega lanskega vina. Zato prihajajo kmetje dnevno na šibeniško tržišče z velikimi količinami grozdja, ki ga prodajajo za vsako ceno. V zadnjih dneh se je prodalo najboljši grozdje po 1 Din za kilogram.

Sejmi

- 13. septembra: Dobrova.
- 14. septembra: Žužemberk, Brusnice, Petrovče, Rogatec, Vitanje.
- 15. septembra: Banja Loka, Osilnica, Zdole.
- 16. septembra: Vinica, Rakek, Loke pri Zidanem mostu, Št. Janž pri Dravogradu, Šmarje pri Jelšah, Braslovče.

nočiti pod milim nebom. Pijača ga je dobila polagoma popolnoma v oblastvo. Napil se je že zjutraj na vse zgodaj ter tako ni bil ves dan za nobeno rabo. Zunaj pri delu je rjul nad konji in nad hlapcem, doma pa nad ženo in nad drugimi, ki se mu niso prav obnašali. Sosedje mu niso zamerali, ako je kdaj koga nahrulil. Rogali so se mu skrivoma in očitno. Pomilovali pa so ženo in mater, čeprav sta bili sami krivi, da se jima je tako godilo.

«Vidiš, kaj vam je bilo tega treba», je Lojzi očital Tomažek. «Rekel sem ti, da se boš kesala.»

«Zdaj je prepozno», je obžalovala.

«Tokrat še ni bilo zamujeno. Zdaj res ne pomaga zvonjenje, ko je pobila toča. Hitro je pogнал; velikokrat je moral ziniti, da je v enem letu toliko pogoltnil.»

«Tako pri kraju pa še nismo», je bolelo staro Koširko.

«Bog obvaruj», je hitro popravil. «Tako trdnjavo kakor je vaš dom, ni mogoče tako naglo podreti.»

«Boj Bog, nikamor se ne upam!» je vzdihnila Lojza. «Sram me je pred ljudmi, ki nam vse to privoščijo. Oh, da smo tako nesrečni!»

«Jože bo znorel, kadar se povrne», je skrbelo mater. «Nevarno je, da bo nazadnje prišel ob doto.»

«Vknjižite ga na posestvo», je svetoval Tomažek. «Pa hitro; škoda bi bilo, da bi kaj izgubil.»

«Lojza se je res odpravila na sodišče in izvedla vknjižbo bratove dote. Povedali so ji, da je vknjiženih že mnogo upnikov, ki so si na ta način zavarovali posojilo. Vsa potrta se je vrnila domov in v strahu čakala, kaj bo še vse doživela.

(Dalje prihodnjic.)

17. septembra: Št. Lambert, Št. Janž na Dolenskem, Kapele pri Brežicah.

19. septembra: Škocjan pri Krškem, Dobrna.

20. septembra: Boštanj, Nadlesk pri Ložu (živina), Sv. Lenart pri Brežicah.

21. septembra: Mokronog, Ribnica pri Kočevju, Zgornji Tuhinj, Laško, Podsreda.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56-25 do 56-45 Din; dne 10. t. m. v devizah:

1 dolar za 56-69 do 56-89 Din; 100 francoskih frankov za 221-52 do 223-52 Din; 100 italijanskih lir za 296-46 do 298-46 Din; 100 nemških mark za 1353-50 do 1356-50 Din; 100 avstrijskih šilingov za 799-60 do 802-60 Din; 100 češkoslovaških kron za 168-25 do 169-05 Din; 100 madžarskih pengov za 991-92 do 994-92 Din.

Obveznice Vojne škode so se ponujale po 405 do 406 Din, investicijsko posojilo pa po 89 do 89-50 Din.

Kratke vesti

— Ustanovitev mlekarskega društva za Jugoslavijo. Med jesensko kmetijsko razstavo na zagrebškem velesajmu, ki se je otvorila v nedeljo, se bo vršil v Zagrebu ustanovni občni zbor mlekarskega društva za Jugoslavijo, in sicer dne 15. t. m. ob 10. dopoldne v Jeronimski dvorani (trg kralja Tomislava št. 20). Med interesenti vlada za ustanovitev mlekarskega društva veliko zanimanje. Na ustanovnem občnem zboru bo močno zastopana tudi Slovenija.

Politični pregled

Te dni je vrhovni zakonodajni svet končal razpravo o osnovno-šolskem zakonu, ki ima med drugimi naslednje važnejše določbe: Uvaja se osemletna splošna šolska obveznost. Učenci osnovnih šol ne plačajo ne vpisnine, ne

GUSTAV STRNIŠA:

Na deželi

Pripovedka.

(Konec.)

KMET IN CIGANKA.

Blesteči srp lune reže sive oblake, ki poredno plešejo in se zaletavajo okoli njega. Cesta je prazna in molčeča, vsa napeta se svetlika med njivami kakor pometena in posuta z drobnim zlatim prahom.

Dokaj pozno je že. Matija je bil danes v mestu na sejmu. Oče je nekoliko bolehen, pa je šel fant sam prodajat teleta. Zakasnil se je. Ves dan je imel dovolj dela, moral je tudi na davkarijo in sodnijo ter po raznih potih.

Sam se vrača z vozom domov. Skozi gozd podi konja, da bi ga kdo nenadoma ne napadel; kajti ravno te dni je čital v časopisih, da se klatijo po okolici tatovi in roparji, ki so ušli iz zapora.

Ko Matija dospe iz gozda, jame voziti počasneje in se ozirati po polju pred seboj.

V poljani zavlada zvečer posebno življenje. Človeku, ki se pogrezne v zlatogrivo valovje žita, se zazdi, da govori z njim vsaka biljka, da zaživi slednji grmiček. Šepet prirode se zliiva v pridušeno, komaj slišno šelestenje, ki objema stvarstvo in ga uspava v nežno zamaknjenost.

Matija se bliža domači vasi. Še zadnji ovinek in že bodo vztrepetale pred njim luči prvih hiš.

V grmovju pa nekdo opreza. Ko zagleda mladega voznika, se splazi blizu ovinka na cesto, kjer obleži kakor mrtev.

Sij lune se trenutno vsesa v rjavo krasno lice na tleh ležečega. To je ženska, ciganka Jelka.

šolnine in nikakih drugih taks. Osnovne šole se otvorijo v vseh krajih, kjer je v okolici 4 km najmanj 30 šoloobveznih otrok. Glede učiteljskih stanovanj določa zakon, da mora biti poleg stanovanja za šolskega upravitelja v bližini šole toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor je na šoli posebnih razredov. Redni šolski pouk traja 10 mesecev od začetka septembra do konca junija. Vpis otrok, ki so dovršili sedmo leto ali ki bodo do konca koledarskega leta izpolnili sedmo leto ter so telesno in duševno dovolj razviti, se vrši meseca julija. Telesne kazni so izrecno zabranjene. Verouk je obvezen za vse vere.

Poučujete verouk duhovniki ali učitelji po želji roditeljev dotične vere.

Veroučitelj mora biti naš državljan. Krajevni šolski svet tvorijo župan, upravitelj šole, občinski zdravnik in pet pismenih občanov, ki jih imenuje veliki župan.

Kakor poroča «Avala», je naš poslanik v Sofiji

izročil bolgarski vladi novo noto.

da je Jugoslavija pripravljena začasno uveljaviti pirotske konvencije, ako se bodo začela pogajanja za trajno ureditev vseh spornih zadev. V noti izraža naša vlada nado, da bodo ta pogajanja uspela in da bo prišlo do trajno dobrega sosedstva me dobema državama.

V Ženevi je te dni

zasedanje Društva narodov,

ki razpravlja med drugim o sredstvih za končno pomirjenje med narodi. Zanimiv je bil med drugim govor francoskega ministrskega predsednika Brianda, ki je razvijal načrt o zedinjenih državah Evrope. Briand namerava sklicati konferenco predstavnikov evropskih držav, na kateri bi se obravnaval ta načrt.

DOMAČE NOVOSTI

* **Proslava rojstnega dne prestolonaslednika Petra.** Rojstni dan prestolonaslednika Petra 6. t. m. je proslavila Ljubljana na svečan način. Vsa javna poslopja in mnoge privatne hiše so

bile že na predvečer okrašene z državnimi in narodnimi zastavami. Zvečer in zjutraj je bilo oddanih z gradu v čast 21 strelav. V stolnici je opravil ob 10. dopoldne slovesno mašo novi škof g. dr. Rožman. Prisostvovali so veliki župan dr. Vodopivec, divizijski general g. Tripkovič z oficirskim zborom, zastopnik mesta g. dr. Zarnik ter predstavniki raznih korporacij in institucij. Služba božja se je vršila tudi v pravoslavni kapelici ter v evangeljski cerkvi.

* **Kraljica Marija si je ogledala potresomere v Belarjevem observatoriju.** Pred dnevi je posetila Nj. Vel. kraljica observatorij pod Triglavom. Vodja observatorija je kraljici razkazal vse naprave, zlasti potresomere ter novi vetromer, ki je dobil ime «Andrej» po princu Andreju.

* **Novo poverjenišvo Vodnikove družbe v Zagrebu.** Vodnikova družba je ustanovila v Zagrebu poleg svojih starih poverjeništev še eno novo. Častno mesto poverjenika je prejel g. Fran Zdolšek, ravnatelj ekspoziture «Jutra» v Zagrebu, Gunduličeva ulica 29. Pozivamo vse Slovence in brate Hrvate v Zagrebu, ki so prijatelji lepih knjig in se še niso naročili na naše knjige, da se lahko prijavijo dnevno od 6. do 8. zvečer v prostorih poleg Jugoslovenske akademске čitalnice, Gunduličeva ulica 29. Uprava Vodnikove družbe.

* **Admiral Prica v Šoštanj.** V petek se je pripeljal v spremstvu več sorodnikov admiral Prica v Šoštanj, odkoder se je podal v Topolšnico obiskat svojega sina, ki se tam zdravi. Admiral je po obisku sina zopet odpotoval.

* **Dvajsetletnica Zveze jugoslovenskih narodnih železničarjev** se je v nedeljo slovesno praznovala v Ljubljani. Vršilo se je ob tej priložnosti slovesno zborovanje, ki ga je otvoril g. Jun. Zborovanja in drugih slovesnosti so se udeleževali tudi zastopniki bratskih češkoslovaških železničarjev. Na zborovanju sta govorila gg. Škrjanc in Doržič, ki sta med drugim poudarjala, da so ob preletu v veliki meri naš železničarji rešili in obvarovali domovino pred opustošenjem razkropljenе armade. Z zborovanja je bila poslana na Bled vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Po zboru je bil razvit novi društveni prapor, na kar so k jubileju in no-

vemu praporu čestitali zastopniki oblastev in drugih železničarskih organizacij iz države. Zborovalci so nato odšli v sprevođu z godbo in novim praporom na čelu po mestu. Popoldne se je vršila na vrtu Uniona veselica.

* **Nesreča g. Lovra Petovarja.** Te dni se je pripetila na glavni cesti poleg Grajske vasi pri Gomilskem huda nesreča. Iz Ljubljane so se vračali z osebnim avtomobilom vinskega trgovca g. Vuka iz Dobrove pri Zavrču lastnik avtomobila g. Vuk, trgovec g. Grivec in veleposestnik g. Lovro Petovar iz Ivanjkovcev. Ko je avtomobil privozil z zmerno brzino mimo Grajske vasi, je planil iz teme na cesto pred avtomobil velik pes volčjak, ki je očitno hotel oblatati avtomobil. V naslednjem trenutku je avtomobil psa povozil, zaradi nastalega sunka pa je šofer najbrže izgubil za trenutek oblast nad krmilom in avtomobil je krenil nenadoma v stran. S precejšnjo silo se je zaletel v obcestno sredno drevje in po glasnem tresku obstal. Silni sunek pri karambolu je vrgel iz avtomobila veleposestnika g. Petovarja, ki je v loku priletel na tla in obležal. Ostali potniki, ki so dobili le manjše praske po obrazu in rokah od drobcev razbite varnostne šipe pred šoferjem, so takoj priskočili ranjenemu g. Petovarju na pomoč. Avtomobil, ki je bil močno poškodovan, je odpeljal ranjenca do Št. Petra. Tam ga je naložil na svoj avtomobil gostilničar Šribar in ga nemudoma odpeljal v celjsko javno bolnico. Po nekaj dnevih je mogel g. Petovar bolnico že zapustiti.

* **Tekmovanje slovenskih harmonikarjev** na jesenski razstavi v Ljubljani minulo nedeljo je trajalo skoro ves dan in se je tekme udeležilo 96 harmonikarjev. Ta prireditelj, ki jo imamo že drugič na pokrajinski razstavi, je gotovo mnogo pripomogla k sijajnemu celotnemu uspehu. Rezultat obeh komisij, ki sta ves dan ocenjevali igranje harmonikarjev, je bil naslednji: V lažji kategoriji za diatonično harmoniko so bili nagradjeni z darili: 1.) Omahen Josip, 2.) Bertonec Marija, 3.) Slobodan Slavko; v težji kategoriji pa: 1.) dr. Schweiger (izven konkurence Stanko Avgust), 2.) Zabukovec. V lažji kategoriji za kromatično harmoniko so bili obdarovani: 1.) Sternad Josipina (ameriška Slovenka, ki se mudi

Nikoli se ni zanimala za Matijo. Pa jo je vrag premotil s svojo zgovornostjo, da je sklenila pri tem fantu poskusiti svojo srečo. Malucij je pač znal, vzdramil je njeno nečimurnost, češ, da ni lepa, če ne more premotiti kineta kakor je Matijo.

Mirno obleži ciganka in čaka. Voz se bliža. Ko se konj približa na par korakov, mahoma obstane. Matija sam potegne vajeti k sebi in skoči na cesto pogledat, kdo leži pred konjem na tleh. Skloni se nad ciganko:

«Kaj ti je?»

Ona odpre oči. Črno globoko oko zaplamtí in se vsesa v oči mladeniča:

«Slabo mi je, tako sem bolna, da sem se zgrudila sredi ceste. Pomagaj mi!»

Matija ne okleva dolgo. Z močnimi rokami dvigne ciganko in jo položi na voz. Že je nameraval peljati domov in izročiti ciganko deklí v oskrbo. Mahoma se je spomnil na padarja Lukača, ki se je učil svojega mazaštva pri nekem slavnem starem kirurgu in je res marsikaj vedel.

«Kar k njemu zapeljem, pa naj jo takoj pregleda», si je dejal Matija in zapeljal k Lukačevi hiši.

Padar je imel v sobi še luč. Pri njem je bil stric Tomaž, ki mu je pravil, da je videl tedaj na polju hudiča, ki je prestavljal mejnike. Padar je trdil, da se ga je tedaj stric preveč napil, zato je videl prikazen, a Tomaž je vztrajal in trdil, da je dobro videl hudiča, ki je šepal po njivah in vendar urno kakor blisk prestavljal mejnike.

Ko sta med prerekanjem dvignila kozarce in se nazdravila, je hipoma nekdo močno potrkal na okno.

«Kdo je, kakšen hudič straši okoli?» se je oglasil padar,

«Jaz sem, Ahačev Matija, odprite», se je začul zunaj znan glas.

Padar je odklenil vrata. Vstopil je Matija, pozdravil in pričel pripovedovati:

«V mestu sem bil danes. Ko sem se vračal, sem naletel na mlado ciganko; sredi pota je ležala kakor klada. Kar prestrašil sem se, še povozil bi jo bil lahko. Bolna je, hudo bolna. Preglejte jo in povejte, kaj ji manjka.»

«Ciganko imaš, dušo nekrščeno», se je vmešal stric. «Fant pazi se, ciganke so hudičeve, seveda ne vse, ampak mnogo jih je!»

«Pustite neumnosti, stric! Bolezen je bolezen, bližnjemu smo vsi dolžni pomagati», ga je zavrnil Matija.

Matija je vzel luč in odšli so pred hišo. Padar je pregledal bolno ciganko. Kar jo je vprašal, na vse je samo odvrnila: «Boli, boli!»

Vrnili so se v hišo.

«Poznam to ciganko. Prava ptica je. Povej Lukač, kaj ji manjka», je hitel stric.

«Prav po resnici vama povem, da ne morem niti trditi, da bi bila ta babnica sploh kaj bolna. Srce ji bolj pravilno bije kakor meni. Vročine vrag nima, mraz je ne stresa, oči ima še preveč jasne; saj tako gleda, da mi postaja kar toplo okoli srca, čeprav sem že star osel», se je razgovoril Lukač.

Tomaž je globoko šel po sapo:

«Poglej jo še enkrat. Če ji srce pravilno bije in če res nima vročine, je pač zdrava. Poglej jo pa vendarle, morda si se zmotil. Krivice ji ne smemo delati. Če ji pa nič ni, jo bom treščil iz voza kakor mlado mačko. Bog sam ve, kaj je pretkanka nameravala, da se je potuhnila in zleknila čez cesto...»

Lukač je šel še enkrat pred hišo, kjer je stala ciganka.

«No, no, le mirna bodi, saj ni tako hudo», je godrnjal padar in jo še enkrat pregledal. Mahoma se je raztogotil in zakričal:

«Hudičeva baba, dobro vidim in vem, da ti nič ni!»

To je bilo za Tomaža kakor dogovorjeno znamenje. Priskočil je k vozu, da bi ciganko pograbil in treščil na tla. Pa ga je prehitela, skočila iz voza in izginila v temi.

«Viš jo, pa nas je hotela potegniti, pa še domov sem jo nameraval peljati, da bi ji par dni stregli in jo spravili kvišku», je rekel Matija in zamišljen odkimal z glavo.

«Premotiti te je hotela, hudičevka, meni verjemi, dobro jo poznam, to je netopir, ki pije moškim kri», je trdil stric in se pokrižal.

Matija je odšel domov. Stric in padar sta še dolgo modrovala. Padar Lukač, visok, dobro rejen stavec, je razlagal stricu, da je ciganka lepota, ki bi lahko premotila marsikaterega moškega. Tomaž se je pa pačil, kakor bi grizel češmine in zamahnil z roko:

«Pusti vendar prazne marnje! Škoda, da si že toliko star, pa si še tako neumen!»

Tisto kratko noč se je vdovcu padarju Lukaču sanjalo o lepi ciganki, čeprav mož ni bil babjek. Njena slika mu je lebdela v duši in šele čez par dni se je otrešel tistega čara in se sam smejal neumnim mislim svojih sivih let.

Ciganka je pa bežala usodni večer na Polico. Poražena je bila. Ko je skočila iz voza in se skrila v grmovju, je dobro slišala Matijo, ki se je režal za njo z zvonečim glasom. Tisti hip, ko se je nad njo sklonil, je spoznala, da ji je fant v resnici zelo všeč in žal ji je bilo, da se ga ni kar

doma, 2.) Malovrh; v težji kategoriji pa: 1.) Premičič Vlad., 2.) Ojstršek Fran, 3.) Metelko Fran. Končno so bili pri mladinskem tekmovanju za otroke do 10 let nagradieni: 1.) Kuclar Leopold, 2.) Rakar Tonček (ki je bil lani prvi), 3.) Prevalnik Jožica, 4.) Justin Felicijan. Za nagrade je bilo razdeljenih 6 novih finih harmonik, poleg tega pa še 3 kovčegi za harmonike, 2 kitari, 2 kipa in tri usnjate torbice.

* **Smrt trpina.** Te dni je po dolgotrajni bolezni preminul na Javorniku 48letni g. Anton Svetina, tovarniški delavec pri Kranjski industrijski družbi na Savi. Pokojni Svetina, ki je bil mirna duša, je bil dolga leta predsednik kovinarske godbe ter zaposlen pri družbi nepretrgoma okrog 35 let. Bil je dober delavec. Pred vojno je bil agilni član jeseniškega gasilnega društva ter si je prav pri tem človekoljubnem delu naprtil take poškodbe, da je moral v prerani grob. Ko je pozimi leta 1906. ponoči nastal v tovarni na Savi strašen požar, je pokojni Svetina imel službo. Hitro je oblekel gasilsko obleko ter se je podal z vodnim ustnikom v roki na najbolj eksponirana mesta, da bi rešil, kar se je dalo rešiti, pri tem pa je padel v raztopljeni cink do kolen. Zareča kovina mu je sežgala meso v višini kolen do kosti. Po dolgih mesecih je zopet okrevale in je mogel vršiti službo še dvajset let; pred dvema letoma pa so se stare rane zopet odprle, tako da so mu pred meseci morali odrezati levo nogo, toda tudi to mu ni moglo rešiti življenja. Pokojnik zapušča žalujočo vdovo in sedem otrok, od katerih so razen treh vsi preskrbljeni. Pogreb se je vršil ob ogromni množici delavstva s kovinarsko godbo na čelu. Naj mu bo ohranjen blag spomin, težko prizadetim preostalim pa naše iskreno sožalje!

* **Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** bo v Kranju 15. t. m. ob 11. dopoldne v dvorani Narodnega doma. Pred skupščino bo istega dne ob 9. dopoldne zaupni shod delegatov. Člani imajo pravico do polovične vožnje na vseh železnicah.

* **Dve žrtvi ljubezni do planin.** Komaj je minulo mesec dni, ko je zahtevala triglavska severna stena mlado žrtev, že se je te dni raznesla vest, da je zahtevala plezalska strast po triglavski

steni dve novi žrtvi. Sta to 26letni nameščeneec Herbert Brandt in pa absolvent eksportne akademije Ernest Bračič, prvi iz Ljubljane, drugi iz Celja. Strmoglavila sta v skalovju v nedeljo okrog 2. in obvisela v žlebovju z groznimi ranami oba mrtva. Truplo Brandta so prepeljali v Ljubljano in Bračiča v Celje. V nedeljo popoldne so številni znanci in prijatelji spremili ponesrečenega turista Herberta Brandta, sina faktorja Delniške tiskarne g. Brandta, k večnemu počitku. Žalni sprevod je krenil izpred evangelijske cerkve, kjer je pokojni ležal v beli krsti. Pogreb je bil veličasten. V cerkvi se je najprej od njega poslovil s prižnice pastor g. Becker. Med njegovim govorom so mnogi ihteli. Pevci Ljubljanskega Zvona so zapeli po govoru turobno «Vigred se povrne». Med gostim špalirjem občinstva se je pričel pomikati žalni sprevod na pokopališče, kjer so Brandta položili k večnemu počitku. Njegov grob so pokrili s prekrasnimi vencii. Pogreb Ernesta Bračiča, sina pred tremi leti umrlega bivšega ravnatelja južne železnice, je vodil celjski opat gospod Peter Jurak. Pogrebu je prisostvovala velika množica pokojnikovih prijateljev in zlasti mnogo prijateljev planinskega sporta.

* **Kletarski tečaji.** V septembru bo ljubljanska oblastna samouprava priredila šest tridnevni kletarskih tečajev, in sicer: v Metliki, v Arnovih selih, na Bizeljskem, v Kostanjevici, v Krškem in na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu. Tečaji se bodo vršili: v Metliki 12., 13. in 14. za udeležence okoliških občin; v Arnovih selih 16., 17. in 18. za udeležence občin Artiče, Sromlje in Zdole; na Bizeljskem 19., 20. in 21. za občine Kapele, Globoko, Pišecce, Bizeljsko; v Kostanjevici 19., 20. in 21. za občine Sv. Križ, Št. Jernej in Cerklje; v Krškem 23., 24. in 25. za občine Krško, Studenec, Raka in Videm; na Grmu 23., 24. in 25. t. m. za okoliške občine. Tečaji se bodo začeli ob 9. vsak dan. Vinogradniki, ki se želijo udeležiti tega tečaja, naj udeležbo prijavijo pri svojem županstvu.

* **Velikih kasaških dirk v Mariboru,** ki bodo 15. 21. in 22. t. m. na Teznu pri Mariboru, naj nihče ne zamudi posetiti, ker je posetnikom dana možnost z vstopnico za 15 Din dobiti dobrega konja kasača, ki bo zmagovalac v III. dirki zadnji

dan. Mariborsko kasaško društvo se ne straši nikakih žrtev, da dvigne v prospeh naše domače konjereje kasaški sport na nekdanjo višino in pridobi zanimanje občinstva za ta plemeniti sport. Za dirke je prijavljenih nad 50 konjev iz Zagreba, Maribora, Ptujja, Celja, Ljutomera in Gradca. Iz slovenske kmečke reje je prijavljenih 18 konjev. Začetek dirk bo vsakokrat točno ob 14. Od 13. naprej redni avtobusni promet z glavnega trga na dirkališče na Teznu; voznja stane 3 Din. Zunanji udeleženci se naj v vsakem pogledu obračajo na Kasaško društvo v Mariboru.

* **Pri javni borzi dela v Ljubljani** je v času od 1. januarja do 31. avgusta iskalo dela 4773 moških in 1062 žensk, skupaj 5835 brezposelnih. Prostih mest je bilo 4549 moških in 596 ženskih, skupaj 5145. Posredovanj se je izvršilo 2623 za moške in 433 za ženske, skupaj 3056. Odpotovalo je 1016 moških in 47 žensk, skupaj 1063 brezposelnih. — Delo je na rapolago moških m: 14 hlapcem, 1 kovaču, 14 mizarjem, 7 čevljarjem, 10 zidarjem, 16 tesarjem, 13 pleskarjem-soboslikarjem, 3 sodarjem, 1 kamnoseku, 3 pečarskim pomočnikom, 4 kleparjem, 15 navadnim delavcem, 1 fotografu, 1 slaščičarskemu pomočniku, 1 mlinarskemu pomočniku, 1 vodovodnemu inštalaterju, 1 usnjarskemu pomočniku, 1 pokladalcu parketov, 7 tesačem, 2 stavb. ključavničarjema, 1 potniku, 18 vajencem; — ženskam m: 10 šiviljam za damsko konfekcijo, 1 šivilji prirezovalki, 1 pletilki, 2 šteparica, 2 dežnikaricama, 1 šivilji za krznarstvo, 1 služkinji, 2 kmetiskima deklama, 2 vajenkama.

* **Samomor v duševni zmedenosti.** Te dni so našli otroci v grmovju na Mali gori močno razpadlo truplo že nad pet mesecev pogrešanega 17letnega Emila Peternela, zobotehniškega vajenca iz Ribnice. Že pred letom dni se je bil Peternel ustrelil v glavo, kjer mu je kroglja obtičala. Dne 15. aprila letos je fant izginil z doma. Vzel je s seboj revolver in stekleničico lizola. Domači so sumili, da je mladenič v duševni zmedenosti izvršil samomor, a iskanje po njem je ostalo brezuspešno. Truplo so našli šele sedaj in ga pokopali v sredo v Hrovači pri Ribnici. Ugotovilo se je, da je samomorilec pil lizol in se obenem ustrelil.

oklenila z rokami. Zgubo svojega dobrega tovariša Jove je ciganka kmalu pozabila. Nergača ni nikoli ljubila in spet je postala lahkomišelnost postopačica, kakor je bila vedno.

Bližala se je jesen in z njo dan svetega Jerneja.

Vrag Kozoglav, ki je še vedno služil pri Ahacu, je snoval spet nove načrte. Kmalu je imel zamisek, ki ga je hotel takoj izvesti:

«Matijo pregovorim, naj premoti tisto svojo krepostno deklino in ji naredi sramoto. Potem naj ji pa pusti na cedilu. Tedaj se prične pač spletkarjenje in sovražstvo», je govoril vrag in se veselil kakor otrok, čeprav še ni vedel, ali se mu načrt posreči, ali ne.

Hlapec se je vedno skrbno sukal okoli Matije in se mu kazal uslužnega. Pa mu je fant nekega dne dejal:

«Cez 14 dni pojdemo k Mariji Žalostni, ali pojdeš tudi ti na Žalostno goro?»

Vrag je odkimal in dejal:

«Kdo bo pa doma delal? Jaz ostanem lepo doma in bom pomagal gospodarju»

«Kjer je kaj božjega, te nikoli ni blizu», je zafrenil vraga Matija.

Vrag je zamomljal:

«To pa že ni res, ampak dela imam vedno dovolj, dela!»

«Ali si ga zadnjič tudi imel, ko si lazil pod oknom mojega dekleta?» se je nasmehnil fant.

«Motiš se, Matic nekdo drugi je moral biti. Jaz si kaj takega pač ne bom unal. Še vse svoje življenje nisem nikoli vasoval. Babnic se bojim kakor — kakor hudič kri-kri-ža», je stisnil vrag iz sebe.

Pričela sta govoriti o drugih stvareh. Peklenšček je spet naveljal pogovor na Žalostno goro in potem na Matijevo ljubezen. Pa je rekel:

«Vidiš, Matija, ti si srečen, s svojo nevesto pojdeš na pot, lepo bo in zelo prijetno!»

«Lepo bo, seveda bo lepo, molili bomo, pa kaj lepega se bova pomenila», je odvrnil fant.

«Ali nič drugega?» je vprašal vrag in Matijo pomembno pogledal.

«Ne vem, kaj misliš, ne razumem te», je odvrnil fant.

«Ali tvojo punco samo gledaš?» je ušlo vragu, pa mu je bilo takoj žal.

Matija je zardel, takoj nato pa prebledel kakor apno. Zgrabil je hudiča za vrat in najrajši bi ga kar zadavil. Mahoma se je pa stresel, streznil in vrgel hlapčona na tla ter zakričal:

«Še danes pojdeš iz službe, ti hlapče zanikerno, ti seme satansko!»

Vrag ga je skušal potolažiti:

«Nisem tako hudo mislil. Ne zameri mi!» je dejal.

V Matijevi glavi se je pa kakor blisk pojavila čudna misel, sam ni vedel, odkod se je vzela. Mahoma se je sklonil nad čepečim vragom, ga dvignil in posadil na klop poleg sebe:

«Pokrižaj se lepo po krščansko», je ukazal.

Hudič je prebledel, bil je v pasti. Samo debelo je pogledal Matijo in se skušal izviti:

«Kaj pa sitnariš, pusti me no, saj nisem tvoj šolaček!»

«P-križaj se», je vztrajal Matija.

Tedaj je hudič divje pogledal in tako čudno zaklel, da ga je Matija takoj spustil.

«Pa grem,» je hitel. «Kdo bo norcem služil. Ti in tvoj stari ostanita sama, jaz bom pa že dobil kosec kruha!» Odšel je v hlev, da pospravi obleko.

Matija je pa skočil v hišo, zgrabil žegnanček z blagoslovljeno vodo in hitel v hlev, kjer se je vrag baš odpravljal:

«V imenu Očeta, Sina in svetega Duha», je zavpil Matija in pričel škropiti vraga z blagoslovljeno vodo.

«O, pusti me, kako peče, kako to strašno peče», je zajavkal Kozoglav. Ko Matija ni nehal, je pričel vrag divje rjuti. Kamor ga je zadela je kapljica blagoslovljene vode, mu je zrasel mehur, ki se je takoj razpočil in pokazalo se je črno meso.

«Jaz ti bom že dal zahajati v naše poštene kmečke domove in zapeljivati našega kmeta, ki si mora služiti v znoju svojega obraza svoj vsakdanji kruhek. Poberi se!» je zavpil Matija in brcnil vraga, ki je pobegnil ves skrivljen, jezen, žalosten, osramočen in opečen.

Ko je bil Kozoglav že globoko v hosti, je obstal in se oddahnil. V divji jezi je zažugal proti vasi, zarentačil in bruhnil iz sebe par kletvic, saj se je spomnil, da je njegova slava v peklju omajana, ker ni uspeval v svojem poslanstvu.

Že se je hotel še enkrat vrniti in poskusiti znova svojo srečo. Ko je pa prišel na polje, je zagledal dolgo procesijo, ki se je vila iz cerkvice svetega Boštjana.

Mirno so korakali kmetje za razpelom, ki je sijalo v žarkih zlate zarje, kakor bi Kristus razlival okoli mir in odpustčenje. Vsi zvonovi so zvonili in veselo potrkalivali. Hudiču se je zazdelo, da ga zasmehujejo, da se mu rogaio tudi vsi ti preprosti kmetje in mahoma je obupal nad svojim poslanstvom.

Za gozdom je zagrmelo in se zabliskalo, da so se kmetje začudeni ozrli, saj ni bilo najmanjšega oblaka na nebu. To je bil pač poslednji pozdrav vraga Malucija, ki je udaril ob zemljo, da se je razdelila in ga že naslednji trenutek sprejela v svoj skrivnostni objem.

* **Deputacija trboveljskih gostilničarjev pri velikem županu.** Znano je, da se v rudarskih revirjih ob plačilnih dneh morajo zapirati gostilne že ob osmih zvečer. Ker trpe gostilničarji zaradi tega znatno škodo, je Gostilničarska zadruga za Trbovlje-Hrastnik-Dol v torek poslala deputacijo k velikemu županu in zaprosila, da se to odpravi.

* **Inspekcija na orožniški postaji v Hrastniku.** Komandant celokupne žandarmerije general Vujičić iz Beograda inspicira orožniške postaje v Sloveniji. Obiskal je v ponedeljek dopoldne Hrastnik. Po enourni inspekciji na orožniški postaji je nadaljeval potovanje z avtomobilom v Trbovlje. Popoldne se je pa vračal generalov avtomobil skozi Hrastnik nazaj proti Zidanemu mostu.

* **V prepiru z ženo ga je zadel kap.** O nenadni smrti 25letnega posestnika Franceta Škode v Dolah smo že poročali. Škoda se je priženil v letošnjem predpistu v Zagod na petično domačijo, kjer sta gospodarili njegova nevesta Lojzika in njena sestra, ki je imela do smrti izgovorjen kot. Usodnega dne so imeli pri Škodovih mlatiče. Ko so z delom končali, je izplačeval Škoda mlatiče in jim natakala sadjevca. Naenkrat sta se pred mlatiči začela prepirati z ženo. V razburjenju je odšel mož v vežo, za njim je odšla tudi njegova žena. Kmalu nato pa so našli Škodo mrtvega. Ni čuda, da so nastale po teh okolščinah med ljudmi razne govorice. Glede na prijavo zagonetne smrti je državno pravdnštvo sestavilo sodno komisijo. Raztelesenje je ugotovilo, da je umrl Škoda za možgansko kapjo. Pokojnik je bil dober gospodar.

* **Nesreča ali zločin.** V Zgornji Pristavi v Halozah so našli posestnika Antona Horvata nedaleč od njegovega doma v koruzi mrtvega. Imel je spredaj močno zevajočo rano in prebito lobanjo. Kako je nesrečneža doletela smrt, je še zavito v tajnost. Vendar pa je upati, da bodo oblastva zagonetko kmalu razrešila. Ker obstoja sum, da je bil pokojnik umorjen, so na odredbo okrajnega sodišča v Ptuj njegov truplo takoj raztelesili. Domačini so pri zaslišanju izjavili, da je najbrže padel z lestve, ko je šel zvečer spat.

* **Velik požar na Lancovem.** Te dni malo pred polnočjo je zaslišal posestnik Fran Dežman iz Lancovega pri Radovljici čudno prasketanje. Ko je pogledal skozi lino postrežja, kjer je prenočeval, je zapazil, da je komaj par metrov od njegovega prenočišča oddaljeno gospodarsko poslopje, last Marije Dežmanove, v plamenih. Dežman je poklical svojega brata, s katerim sta hitro pristavila k slamaati strehi domačega hleva lestvo in pričela streho polivati z vodo. Medtem so se zbudili tudi ostali sosedje in hiteli klicati domače, katerih hiša stoji dobrih 15 metrov od gospodarskega poslopja. Ko so bile nekoliko zavarovane sosednje hiše, so pričeli gasiti goreče poslopje. Medtem so dospeli tudi radovljiški gasilci, in sicer prvi načelnik s sedmimi člani v avtomobilu, za njimi pa motorna brizgalna. Cevi so položili v veliki vaški vodnjak, ali tekom treh minut je že zmanjkalo vode. Vodo iz korit in hišnih vodnjakov pa so porabili že pred prihodom gasilcev. Gasilci so imeli kaj težko delo: brez vode ni lahka stvar. Zagnali so se na goreče poslopje in ga raztrgali. V bližini se nahajajoči čebelnjak so prevrnili in ga tako rešili, da ni pogorel. Okoli dveh po polnoči je bil ogenj omejen in kmalu nato tudi vse pogašeno. Škoda cenijo nad 70.000 Din. zavarovano pa je bilo za 35.000 Din. Kako je ogenj nastal, ni prav jasno. Drugo jutro sta stopila v pogorelečvo hišo radovljiška orožnika in odvedla posestnico Marijo Dežmanovo ter njenega moža Janeza Dežmana. Odgnala sta ju v Radovljico. Po daljšem zaslišanju so posestnico spustili, moža pa oddali v sodnijske zapore. Baje je Janez Dežman ženi grozil, da raje vidi, da hiša pogori, kakor pa da ona izroči posestvo sinu iz prvega zakona.

* **Škratinka v Trbovljah se širi.** Ker je izolirnica premajhna za veliko število za škratinko obolelih, je preskrbela trboveljska občina že drug lokal, ki ga bo uporabila kot izolirnico. Na novo sta prispeli tudi dve usmiljenki. Zelo negotovo je, ako se bo moglo pričeti s poukom na trboveljskih šolah v pravem času.

* **Poskus samomora.** Lovec Rone iz Šiške je našel v rožniškem gozdu nedaleč od Čadove gostilne ob poti mlado dekle popolnoma oslabeledo in v krvi. Gozdni čuvaj je takoj pomagal mladenki, poleg katere je ležala okrvavljena britev. Obvezal jo je za silo, na kar je pobitel do gostilne na Rožniku, kjer je obvestil domače, da leži spodaj v gozdu mlado dekle, ki si je morda v obupu prerezalo žile na levi roki. Istočasno je poslal služkinjo v Čadovo gostilno, odkoder so telefonirali v mesto po rešilni avto. Medtem, ko so čakali na rešilni avto, se je dekle zavedlo. Kmalu je prispel rešilni avto, ki je odpeljal mlado dekle v splošno bolnico. Kakor je izpovedala obupanka, po imenu Aleksandra Perašičeva, rodom iz okolice Sombora, si je prerezala žile pod vplivom melanholije. Drugega vzroka ni mogla navesti. V bolnici so dekle takoj operirali in ji rešili življenje.

* **Nesreča zaradi predolgih hlodov.** Posestnik v Murski Soboti Josip Zelko, oče številne in še nepreskrbljene družine, je pripeljal te dni na svoje dvorišče dva voza borovih hlodov. Ko je zavil z glavne ceste v svojo domačijo, je opazil, da so hlodi predolgi in da mu ne bo mogoče voza tako obrniti, da bi mogel tovor srečno speljati domov. Skočil je po žago in nameraval kar na cesti odžagati konec hloda. Pri tem je popolnoma pozabil, da zavira ves promet na tej zelo prometni poti. In nesreča je res prišla, zakaj v tistem času je privozil iz Dolnje Lendave tovorni avto industrijca Benka. Bila je že temna noč in dve električni žarnici sta osvetljevali prostor. Te pa sta baš zamaglili pogled šoferju, da se je z vso silo zaletel v naloženi voz, ki se je prevrgel na nesrečnega posestnika, mu zlomil levo nogo in ga občutno tudi drugače poškodoval.

* **Strel v samoobrambi.** Predzadnjo nedeljo je prišel v gostilno Ivane Zalarjeve v Podskrajniku Slavko Tornič, lesni manipulant iz Begunj, v spremstvu nekega znanca. V gostilni se je nahajala vinjena gruča fantov, med njimi tudi neki Franc Martinčič iz Dolenje vasi pri Cerknici. Ta gruča je napadla najprej dva druga fanta, nato pa se je Martinčič v družbi še enega fanta obrnil do Torniča, ki je sedel z znanecem pri svoji mizi, in ga je z nožem v roki izzivalno vprašal, zakaj tako molči. Tornič in njegov znanec sta odgovorila, da sta namenjena v Zevše, na kar so fantje, ki so obdajali Martinčiča, pripomnili, da bosta dobila bunke. Tornič in njegov spremljevalec sta se že nameravala odstraniti, ko se je naenkrat postavil Martinčič z nožem v roki za njegov stol, Martinčičev tovariš pa se je vsedel poleg Torniča z nožem v roki in ga celo zgrabit za roko. Boječ se napada, je Tornič odskočil s stola in se umaknil k vratom. Obenem je potegnil iz žepa revolver, da bi prestrašil oba napadalca. Ker sta le silila vanj z nožem v roki, je oddal strel v strop. Ker pa se je Martinčič zopet zakadil z nožem v roki proti njemu, je Tornič pobegnil na prosto in neprenehoma od Martinčiča zasledovan oddal še dva strela v zrak. Ker pa Martinčič le ni odnehal in se je Tornič upravičeno čutil ogroženega, je nameril samokres proti napadalcu, da bi ga ustrelil v nogo, a ga je slučajno zadel v trebuh. Slavko Tornič je zadevo takoj prijavil orožnikom, ki so ga pustili na prostem. Druge vesti, ki so krožile v časopisju o tem dogodku, niso točne in so delale krivico Slavku Torniču.

* **Otrok v vodnjaku.** V Lokanji vasi je petletni sinček posestnika Franca Leskovarja padel v 30 m globok vodnjak. Mati je otroka precej časa iskala v hiši in po dvorišču, preden se je spomnila, da ga je zadnjič videla blizu vodnjaka. Slutila je nesrečo in klicala na pomoč. Njene klice sta slišala tesna trgoveca Ivan Frangeš in Josip Tomine, ki sta se po opravih mudila pri Leskovarjevem sosedu. Iz globokega vodnjaka so se slišali tudi klici otroka. G. Frangeš je poiskal močno vrv, g. Tomine pa se je po njej spustil v vodnjak. Z veliko težavo sta moža rešila otroka, ki je dobil k sreči samo nekaj neznatnih poškodb.

* **Poškodbi podlegel.** V soboto je bil prepeljan v celjsko bolnico 15letni tovarniški deavec Karel Černak iz Brnice v občini Petrovče, ki je imel razbito lobanjo. Med zabavo s tovariši ga je neki

znanec baje po nesreči zadel z debelim kamnom v glavo in ga tako pobil na tla. Kljub vsem naporom zdravnikov, da bi ga obdržali pri življenju, je mladi delavec podlegel težki poškodbi.

* **Nesrečna smrt berača.** V celjsko bolnico so pripeljali 66letnega berača Antona Stoklasa, pristojnega v Roginsko gorco. Stoklasa je povozil na glavni državni cesti blizu Spodnje Hudinje neki osebni avtomobil in ga na pol mrtvega pustil ležati v prahu sredi ceste. Kmalu po prevozu v bolnico je ubogi brezdomec umrl.

* **Kaznjeneec pobegnil.** Iz kaznilnice v Mariboru je te dni pobegnil 40letni kaznjeneec France Kranj, doma iz ptujske okolice. Mož je bil na delu v Marenbergu in je izrazil ugoden trenutek ter ušel v kaznilniški obleki.

* **S pipecem si je prerezal vrat.** 15letni France Pikel iz Arje vasi, ki se uči mesarske obrti, si je prerezal vrat iz strahu pred mojstrom. Ta mu je izročil vsoto denarja in ga poslal po kupljeno tele ter mu zaupal, da ga stehta in plača. Vročina je bila in ni čudno, da je bil France zelo žejen. Privoščil si ga je obilno mero, se napil in obležal. Ko se je na večer streznil, ni bilo ne denarja ne telička, samo pipec je bil v žepu, in sicer tako oster, da si je fant iz strahu prerezal vrat, a ne do smrti.

* **Požar v tovarni.** V nedeljo 8. t. m. je na Duplici pri Kamniku nastal požar v skladišču tovarne z vpognjenim pohištvom Remec in Co. Požar se je bliskovito hitro širil. Z malo motorno brizgalno, ki jo ima tovarna sama, so hitro pogasili ogenj. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci iz Duplice in Kamnika. Zaradi urnega nastopa gasilcev je požar uničil le eno skladovnic desk, dve pa poškodoval.

* **Smrtno ponesrečen rudar.** Rudnik v Zagorju je zopet zahteval smrtno žrtev. V ponedeljek je v kotredeškem rovu zasulo 36letnega rudarja Mihaela Nolimala. Z reševalno akcijo so pričeli takoj, niso pa imeli uspeha, ker se je kamenje neprestano vsipalo in udiralo. Nesrečnega rudarja so končno pripeljali iz jame in odnesli v bolnico bratovske skladišnice. Revez pa je bil tako težko poškodovan, da je v bolnici umrl. Nolimale je bil oženjen in je zapustil ženo ter troje nepreskrbljenih otrok. Smrtna nesreča je prebivalstvo zelo vznemirila in vsi globoko sočustvujejo z nesrečnim rudarjem in zapuščenimi sirotami.

* **Velik požar v Malem Cerovcu.** V torek ob 2. zjutraj je iz neznanega vzroka nastal ogenj v hlevu posestnika Franca Krefala v Malem Cerovcu pri Novem mestu. Ogenj se je bliskovito razširil še na sosedna poslopja, tako da so zгореle trem posestnikom hiše in gospodarska poslopja, deloma s krmo, živežem, obleko in živino. Ker so še ljudje spali, je požar mnoge naletel v posteljah, da so se komaj rešili. Štiri osebe so morali težko opečene odpeljati v novomeško bolnico. Razen Franca Krefala sta pogorela še posestnika Jožef Turk in Janez Umek. Boda nesreč, nih treh družin je tem večja, ker jim je poleg strehe večinoma zgorel še živež. Na mesto požara je prvo prihitelo gasilno društvo iz Stopič, kmalu potem pa društvo iz Novega mesta z motorko. Gasilcem se je zahvaliti, da ni bila nesreča še večja. Nesrečne družine so potrebne nujne pomoči.

* **Utopljenec v Dravli.** V petek so našli kmetje pri Št. Janžu na Dravskem polju truplo utopljenca, o katerem se je dognalo, da je pogrešani strojevodja Matija Kudeš, ki je izvršil samomor zaradi hude bolezn.

* **V srce je meril.** Te dni so pripeljali z vlakom v Celje in oddali v bolnišnico hudo poškodovanega 19letnega lesnega manipulanta Ivana Hribernika iz Šoštanja. Fant ima prestreljeno desno stran prsnega koša in je krogla obtičala v pljučih. Baje so ga delavci ujezili tako, da je sklenil umreti in si pognati iz revolverja kroglo v srce. Pa je slabo meril in bo zato ostal živ.

* **Preprečena nesreča.** Te dni je pripeljal v Potoško vas voznik Kuder od Sv. Lenarta voz smrek. Ko je privozil do Drnovškovega mostu, mu je na mostu zaradi predolge naloženega tovara voz zaneslo tako, da je enega konja vrglo

za mostno ograjo. Ograja je odpovedala, konja pa porinilo preko mostu, tako da je polovica konja visela čez most v potok. K sreči je drugi konj držal svojega tovariša z vso silo nazaj. Na pomoč so prišli slučajno navzoči rudniški delavci, ki so rešil visečega konja.

* Pozabljenost. Te dni je prišla po opravkih v Celje posestnica Marija Ugovškova s Slemenškega vrha v gornjegrajskem okraju. Popoldne je sedela na klopi na celjskem kolodvoru in je pozabila tamkaj svojo črno ročno torbico, v kateri je imela 200 Din denarja, 150 Din vredno srebrno zapestno uro, svoje umetno zobovje in več drugih stvari. Torbico je seveda odnesla neznan oseba.

* Velik požar v Kalcah. Kakor poročajo iz Krškega, je 6. t. m. ob eni ponoči v Kalcah nastal požar v kozolcu posestnice Ane Jurčičeve ter skoraj istodobno tudi v gospodarskem postopju Jožefe Turkove. Požar se je naglo razširil in je v kratkem času uničil gospodarska poslopja Jožefe Turkove, Josipa Flajšmana, Ane Jurčičeve in Franca Pirca. Gasilna akcija je zaradi pomanjkanja vode ostala brezuspešna. Škoda znaša nad 200.000 Din in je le deloma krita z zavarovalnino.

* Brezvestni divji ribiči. Te dni je bil v Lokah pri Mozirju zasačen od vaških fantov posestnik C., ko je na kuznični njivi med stebela skrill kup tatinsko nalovljenih rib. Fantje so ribe po odstranitvi divjega ribiča pobrali in jih oddali orožniški postaji, ki je takoj uvedla preiskavo.

* Mlad nepridiprav. Pri nekem posestniku v Šmartnem ob Paki sta odirala hmelj 14letni Karel Pelko iz Zgornje Poljskave in 18letni France Rifl, ki je brez stalnega bivališča. Po končanem delu sta bila oba oba izplačana, in sicer je prejel Pelko 200 Din, Rifl pa samo 70 Din. Polakomnil se je zaradi tega Pelkovega denarja in ga sklenil okrašt. Mladega in neizkušnega dečka je z litrom vina popolnoma opijanal, nato pa izvalil pod lažnivo pretvezo od natakariče v gostilni, kjer sta prvotno pila in kateri je dal Pelko denar v srambo, oba stotaka. Nato je izginil v Velenje. Pelko je naletel na tatv žele te dni v Celju in je bežečega Rifla s pomočjo nekega posestnika s Frankolovega prijel. Rifl je tatvino na policiji priznal in povedal, da si je za ukradeni denar kupil par čevljev, ki jih je imel na nogi. Oddan je bil sodišču.

* Tatvina kolesa. Martin Drev iz Drešinjne vasi pri Petrovčah je imel opravka v Ljudski posojilnici v Celju in je kolo pristopil ob zid poleg vhoda. Ko se je vrnil na cesto, kolesa ni bilo več na mestu. Kolo je znamke «Puh», črno pleskano, ima prosti tek in je vredno 1000 Din.

* Tatovi ženskih ročnih del. V St. Juriju v Slovenskih goricah stanujejo v šolskem poslopju učiteljice, ki pa so sedaj vse odsotne na počitnicah. Učiteljica Lina Čončeva izvršuje lepe vezenine in razne izdelke ženskih ročnih del. A baš ta njena spretnost ji je prizadejala hud udarec. Tatovi so nedavno vlomili v šolo in oplenili sobo učiteljice Čončeve. Odnesli so ji vse vezenine, perilo in obleko v vrednosti nad 10.000 Din, stanovanja ostalih treh učiteljic in učitelja pa so pustili nedotaknjena.

* Drzen vlom v Gradiških Lazih. V Gradiških Lazih, malem naselju litijske okolice, se je zgodil vlom, ki spričuje, da ga je izvršil zelo podjeten dolgoprstnik. Zrtev vloma je hiša g. Kobala, ki ima znano gostilno, kamor prav radi prihajajo ljudje. Vlomilec je izrabil večerno zaposlenost domačih in je zvil železje na oknu. Ko si je luknjo toliko razširil, da je lahko zlezal v sobo, se je lotil svojega posla. Udril je v stensko omarico, kjer je odbil ključavnico in na ta način prišel do denarja. Običajno hrani g. Kobal tamkaj svoj razpoložljivi denar in papirje, k sreči pa je imel doma v omarici le nekaj stotakov. Domači so prijavili vlom orožništvu, ki se je takoj podalo na posel. Krivca pa niso še zasačili. Na sumu pa že imajo nekega mladeniča iz okolice, katerega so opazili domačini ob času vloma v bližini hiše.

* Poskušen samomor. Delavec Jože Peternel, zaposlen v tvornici Jugočeške v Kranju, si je v obupu prerezal žile na rokah. Prepeljali so ga v

ljubljsko bolnico, kjer so mu nudili prvo pomoč ter ga rešili.

* Mlad klatež. Osemletni šolar Andrej Centrih iz Trbovelj se je tri mesece potikal po deželi in pripovedoval, da je popolna sirota. Oče da je bil pijanec in da je skočil v Savo, mati pa da mu je pred dvema letoma umrla. Fantič je prosjačil in povsod vzbujal sočutje. Te dni pa je dečka prišla ljubljanska policija in ga izročila socialnemu političnemu uradu na magistratu v oskrbo. Deček je imel okoli 30 Din, ki jih je nabral pri dobrih ljudeh. Nekaj dni nato pa se je na magistratu oglasil čvrst možak in vprašal po dečku. S seboj je imel obleko in perilo z obutvijo. Bil je dečkov oče. Dečka, ki se je potikal bos v sami srajci in hlačah, so oblekli in ga izročili očetu, da ga je vzel s seboj. Na malega vandrova bodo morali doma malo bolj paziti.

* Zrelega ptiča so prijeli. Te dni je bil aretiran v neki gostilni v Trnavi, občina Gomilsko, 19letni tovarniški delavec Viktor Debevec z Brega pri Polzeli v trenutku, ko je menjaval popolnoma nov tisočak. Orožniki so bili s fantom kaj hitro na jasnem, odkod ima toliko denarja. Fant je priznal, da je vlomil v dve hiši v braslovški okolici in pri tej priliki odnesel precejšen plen. Pri fantu so orožniki dobili tudi dobro ohranjeno kolo, o katerem je Debevec priznal, da ga je ukradel. Po daljšem zasliševanju so spravili iz fanta priznanje, da je izvršil v zadnjem času samo v braslovški okolici pet nočnih vlomov. Baval se je tudi s tihotapstvom saharina, cigaretnega papirja in drugega prepovedanega blaga iz Avstirije. Ker je bilo v preteklih tednih izvršenih v Savinjski dolini in tudi v slovenjgraškem okraju več še nepojasnjenih vlomov, orožniki s podrobnejšo preiskavo še nadaljujejo.

* Zloben napad. Na cesti v St. Vidu je pričakal enega zadnjih večerov neznan napadalec čevljarkega pomočnika Maksa Štruklja in ga napadel brez povišja. Udaril je Štruklja večkrat s tako silo po glavi, da so ga morali prepeljati še istega večera na zdravljenje v bolnico.

* Sirov ubijalec. Minulo nedeljo se je pripetil pri nas obžalovanja in obsodbe vreden dogodek. V gostini Jakoba Rakuna v Rečici ob Savinji so popivali fantji Franc Rop, Anton Majerhold in Žumrakov, vsi iz St. Janža v Savinjski dolini, ter poročena Franc Skončnik iz Prihove in Franc Dolinar iz Spodnje Rečice. Med omenjenimi gosti je prišlo iz malenkostnih razlogov do prepira, na kar je skočil Franc Rop v kuhinjo po kuhinjski nož, s kakršnim razrezujejo meso, ter ga zasadil Francu Skončniku v hrbet kakšnih 15 cm globoko, pustil nož v rani ter zbežal iz gostilne. Kljub smrtni rani se je pogal Franc Skončnik za njim iz gostilne, pa se je takoj vrnil in rekel svojemu prijatelju Francu Dolinarju: «Jaz sem jo že dobil!» na kar je Dolinar zagledal nož in mu ga izdrl iz rane. Kri je brizgnila v močnem curku po zidu in po tleh. Gostilničar je takoj zapregel voz, na katerega so težko ranjenega Skončnika naložili, toda bilo je prepozno. Po približno 20 minutah je ranjenec izdihnil. Orožniki so v ponedeljek na vse zgodaj omenjene fante aretirali ter jih eskortirali na orožniško postajo v Mozirje. Po zaslišanju so dva izpustili, pridržali pa so Franca Ropa, ki je dejanje izvršil. Pokojni Skončnik zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke v starosti od dveh do osmih let.

* Pretepi. Ob plačilnih dneh je v Trbovljah živahnejše kakor druge dni. V zadnjem času so ob takih dneh vedno pogostejši pretepi, ki jih pa navadno ne povzročajo domačini, temveč delavci, ki prihajajo v Trbovlje od drugod. V nedeljo zvečer je pilo več delavcev Dukičevega podjetja v gostilni Pelko na Dobrni. Med njimi je prišlo do prepira in nazadnje do pretepa. Gostilničar Pelko jih je skušal pomiriti, ali je naletel slabo. Nekdo ga je treščil s steklenico po glavi, nekdo drugi pa ga je sunil z nožem v hrbet. Gostilničar Pelko je dobil težje poškodbe.

* Napad iz jeze. Zaradi nekega spora, ki je nastal ob priliki fantovskega streljanja na pred-

večer otvoritve Slomškovega doma v Šoštanju, je nedavno napadel 21letni Honovšek France iz Lokovice svojega sovaščana Slavka Rogelška na samotni poti in mu zadal s čevljariskim nožem na vratu pod levim ušesom 24 cm dolgo rano.

* Detomor v Sv. Marjeti pri Ptujju. 30letna dekla Polcniša Jakopančeva je skr vaj za hlevom svojega gospodarja v Moškanjih porodila zdravega otroka moškega spola. Po porodu ga je odnesla v svojo posteljo in trdila, da daje otrok neke čudne glasove od sebe in da težko diha. Dne 30. avgusta zjutraj je zbudila svojo gospodinjino in ji sporočila, da je otrok umrl. Toda že gospodinja je opazila, da ima otrok na obrazu in vratu sumljive lise. Otroka je pozneje pregledal tukajšnji zdravnik in tudi izrekel, sum, da otrok ni umrl naravne smrti. Na podlagi zadevne ovadbe je dalo okrožno sodišče v Ptujju raztelesiti otroka in pri tej priliki je dognalo, da je bil otrok takoj po porodu umorjen. Zločinska mati se bo morala zagovarjati pred poroto.

* Nočni vlom na Ložnici pri Celju. V noči od sobote na nedejo je bilo vlomljeno v hišo sodnika pri celjskem okrajnem sodišču g. dr. Josipa Brečka na Ložnici pri Celju. Hiša stoji ob Ljubljanski cesti v bližini znanega Butejevega mostu. Vlomilec, o katerem zaenkrat nimajo še nobenega sledu, je domače hišne razmere očitno zelo dobro poznal, ker je ukradel le iz malega predala v šivalnem stroju znesek 1500 Din, dočim se ničesar drugega ni pitaknil. Denar je bil last hišne najemnice, ker lastnik hiše g. dr. Brečko stanuje v Celju in je oddal hišo z vinotočem v najem.

* Drzni tatovi. Prejšnji četrtek ponoči so napravili vlomilci poset veleposestniku Jakobu Senekoviču v Šmarjeti. Sneli so previdno okna s tečajev in odnesli skupno 18 oblek, posteljno perilo in še več drugih predmetov. Veleposestnik Senekovič, kateremu so že lani tatovi odpeljali konja in osebni voz, ima do 15.000 Din škode. Še isto noč so se pojavili isti vlomilci v Moči pri Sv. Marjeti, kjer so pokradli trgovcu Alojziju Krmeku za 1000 Din raznih jestvin. Smolo pa so imeli, ko so hoteli vlomiti v Krambergerjevo gostilno pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Domača hčerka, ki je čula sumljiv ropot, je takoj odprla okno in zakričala: «Kaj iščete tu?» na kar so nepovabljeni vasovalci takoj zbežali.

* Očeta je umoril. V okolici Ptujja se je zgodil grozen zločin. Anton Horvat je bil kmet v Zgornji Pristavi. Rad je pil in gospodarstvo je šlo rakovo pot. Tudi v torek 3. t. m. je mož popival in se zvečer vrnil domov. Šel je spat na skedenj. Ko ga je zjutraj žena poklicala, ga nikjer ni bilo; na skednju je ostal le njegov klobuk. Povsod so iskali očeta, a ga niso našli. Naslednjega dne so naznanili vso zadevo orožnikom, ki so hitro našli truplo umorjenega v koruzi preko ceste. Imel je razbito repinjo. Ker je bil Horvat v tožbi z nekim sosedom, je sum padel nanj in orožniki so ga zaprli. Sosed je zatrjeval, da je nedolžen, a moral je vseeno v zapor. V soboto se je pa preiskava obrnila v čisto drugo smer. Horvat ima obilno družino, s katero ni živel v ljubezni. Najstarejši njegov sin, Martin, ni posebno bister, očeta ni mogel prenašati. Sum je padel tudi nanj in v soboto je sin priznal, da je umoril v torek zvečer s sekiro svojega očeta. Očetomorilca so zaprli.

* Zasledovana cigana. V okolici Šoštanja sta se pojavila te dni mlad cigan Zlatko Ivanović ter njegova žena Branka, ki sta na sleparski način izvalila od gostilničarke Marije Vodovnikove zlat poročni prstan, sivo suktno, volneno krilo ter razna jedila v vrednosti 510 Din. Oba cigana potujeta po Savinjski dolini z vozom ter imata s seboj tudi tri leta starega sina.

* Bolne žene dosežejo z uporabo naravne Franca Jožefove grenčice neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar čisto učinkuje izvanredno dobrodejno na obolele organe. Ustvaritelji klasičnih učnih knjig za ženske bolezni pišejo, da so ugodno učinkovanje Franca Jožefove vode ugotovili z lastnimi preiskavanji.

* **Tatovi v Mariboru.** V neki tovarni na Teznu so že dlje časa opazovali, da se vrše tatvine, vendar kljub vsemu opazovanju niso mogli priti tatovom na sled. Pred dnevi so v isti tovarni zopet izginili trije bloki kositra. O tatvini je bila takoj obveščena žandarmerija na Teznu, ki je uvedla preiskavo, in sicer tokrat s popolnim uspehom. Zaslišala je osumljenega 24letnega delavca Franca P., ki je res tatvino kmalu priznal. Da ne bi mogel vplivati na nadaljnji potek preiskave, je bil aretiran in odveden v zapore mariborskega okrožnega sodišča. Zanimivo je, da je ukradeno blago kupovala neka mariborska tvrdka v prepričanju, da trguje pošteno, kajti tatovi so se vselej izkazali s ponarejenimi potrdili tvornice, češ, da so kovino prejeli namesto pripadajoče jim mezde. Razen tega je aretirala žandarmerija na Teznu tri nevarne železniške tatove, ki so pletili zlahetnejše kovine z železniških vozov. Najbolj so jim bili všeč deli iz medi.

* **Avto zbil motociklista na tla.** Te dni se je na oglu Rožne in Florijanske ulice v Ljubljani zgodila nesreča. Po Rožni ulici je privozil šofer Alojzij Tavčar proti Florijanski ulici, po Florijanski ulici pa je istočasno privozil z motornim kolesom delovodja tovarne Bistra v Domžalah Rok Igličar. Na oglu obeh ulic poleg gostilne «Amerikanec» je bil karambol neizbežen. Igličarja je avtomobil odbil, da je padel po tleh, se poškodoval na desni nogi in si raztrgal hlače. Tudi motorno kolo je močno poškodovano. Avtomobil nima posebnih poškodb, razen blatnikov, ki so se zaradi sunka upognili.

ZDRAVSTVO

Vnetje slepiča

Slična je stvar pri vnetjih slepiča, ki se od leta do leta bolj množijo, tako da tvorijo operacije slepiča dobro četrtino vseh operacij po Lohišnicah. Res je, da je naš pomehkužen rod bolj nagnjen k raznim boleznim kakor stari rod, ki je zrasel pri žgancih in zelju. Ni pa, mislim, to edini vzrok. Prej so taki bolniki sami sebi prepuščeni umirali doma, ker je neuko ljudstvo mislilo: «Kaj čemo, je pač smrtna bolezen. Enega zgrabi tako, drugega drugače.» S širjenjem orniške je došlo tudi do pouka o boleznih in se danes vedno več vnetij slepiča operira ter je tu glavni vzrok dozdevnega naraščanja te bolezni.

Slepič je droben prirastek na tistem delu debelega črevesa, ki mu pravimo danka. V črevo ima odprtino, drugi konec je pa zaprt ali slep. Tudi na hišah vidimo okna, ki so sicer naznačena, da ne žalijo oči, pa so zazidana in jim pravimo slepa okna. Ker slepič nima izhoda mu je dala ta okolnost tudi ime. Po obliki in velikosti je slepič prav podoben debelemu črvu in mu pravijo zato Nemci Wurmfortsatz (črvast podaljšek). Prav ta njegova oblika je usodna za vnetje. Ko potuje naša hrana po črevih, se namreč dogodi, da zdrknejo razni trdi predmeti, n. pr. črešnjeve koščice in drugačni olesneli neprebavni drobci v slepič. Pri neki gospe so našli povodom operacije slepič do vrha napolnjen s strelnimi šibrami (šrotom). Gospa je povedala, da prav rada je jerebice in je v naglici pojedla večkrat tudi kake šibre, skrite v mesu, ki so zaradi svoje teže padale v slepič.

Taki tuji predmeti pričnejo dražiti slepič, da se vname. Vendar pa nastopi vnetje tudi iz drugih vzrokov. Vneti slepič zateče, da doseže debelino palca; če je vnetje hudo, nastopi gnojenje, ki se rado predere tako, da se izcedi gnoj v trebušno votlino, kjer povzroči spet vnetje trebušne mreže, kar konča pogostoma s smrtjo.

Ker je vnetje slepiča tako pogosta in smrtonosna bolezen, vam opišem potek bolezni, da boste vedeli o danem primeru obolenja, kaj vam je storiti. Slepič leži na desni strani v tre-

buhu, prav v sredini med zgornjim koncem kolovke kosti (boka) in popkom. Če začutiš tam bolečino, ki se na pritisk roke poveča in te obhajajo poleg tega slabosti in te spreletava vročica, da si «čisto preč», so to sigurna znamenja, da se ti je vnel slepič. Nemudoma lezi v posteljo in se ne sili z delom, niti ne počepaj, kakor je žal navada, kje po kotih. Pij mleko in ruski čaj, nikar pa žganja, ki te le omoti, da se ne zavedaš nevarne bolezni. Na desno stran trebuha devaj tople mokre obkladke, dokler ne pride zdravnik, ki ga brezpogojno pokličite k takemu bolniku.

To je prvi del vnetja, ki dostikrat pri pametnem ravnanju in popolnem izpolnjevanju zdravnikovih navodil preide v počasno okrevanje. Pri prav hudih primerih, ki niso tako redki, pa zavzame vnetje slepiča koj iz početka buren potek. Tu velja edino pravilo: **Brez odlašanja v bolnišnico, ker tu more le operaterjev nož rešiti življenje.** Najboljše stori tisti, ki gre v bolnišnico že pri navadnem vnetju slepiča, č. ima v primeru poslabšanja takoj pomoč pri rokah.

Ne bojte se bolnišnic in ne operacij, saj je zdravniška veda prav v tej stroki zadnja leta silno napredovala in so postali smrtni primeri po operaciji slepiča silno redki. Pač pa je nekaj, kar odvrta bolnika, namreč strog red v počitku in hrani, prav posebno pa v pijači, ki je pa za razumnega človeka vse hvale vredna, saj bolnišnica ni hotel, kjer lahko vsak izbira po jedilnem listu. Zdravnik ve, kaj ti škodi ali hasni, zato ti predpiše primerno hrano. Ti pa ne godi, saj še nikoli ni bilo čuti, da bi bil kdo pri zdravem želodcu v bolnišnici od gladu umrl. Vendar vse prigravarjanje nič ne pomaga in vedno tihotapijo obiskovalci «lačnim» bolnikom jedila, posebno pa pijače, ki jim jih zdravniki ne dovolijo. Prav pri trebušnih operacijah je brezpogojna pokorščina glede hrane prva zapoved po srečno uspeli operaciji in temelj nadaljnega zdravljenja. Vprašajte bolnike, ki so ležali dlje časa v bolnici, in slišali boste, da ga skoraj ni tedna, da bi ne umrl nespametnik, ki je prestal najhujše, baš zaradi prepovedanih jedil. Ne bojte se bolnišnic in ne zdravnikov, saj so to vaši dobri prijatelji, ki vam žele in delijo največje dobro — zdravje.

K.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Nekaj o praznoverstvu in njegovih zlih posledicah

Vse, kar ima v naravi nenavadno obliko, je vzbujalo že od nekaj strah in praznoverje. Pri vsaki taki stvari so se ljudje vedno izpraševali po pomenu nenavadnega pojava. V srednjem veku so vojaki prekinili boj, če je nastopil solnčni mrk, misleči, da je to znamenje, s katerim jih svari Bog pred prelivanjem krvi.

K nenavadnim pojavom, ki so navdajali preprostega človeka z grozo in v katerih je videl nadnaraven pomen, spadajo tudi nenavadne oblike, ki jih imajo živali, pa tudi ljudje, že ob rojstvu, tako imenovani spački. V srednjem veku je videl praznoverni človek v tem nekaj, kar je v zvezi s samim hudičem. Zato so bili spački največkrat predmet groze, zaničevanja in strahu. Kakor smo imeli že večkrat priliko opozoriti, skuša moderna znanost vse pojave v naravi razložiti z razumom. Že v 18. stoletju so se učenjaki podrobno bavili s spački, jih secirali in skušali razložiti. Že v tem času se začel boj proti praznoverju, ki je v zvezi s takimi nenavadnimi pojavi. Če se je rodil otrok-spaček so prej mislili, da je iskati vzroka tema v materini duši. V srednjem veku so videli ljudje v tem satanovo delo. In res je bila v onih časih nesrečna mati takega bitja v življenjski nevarnosti: ne samo da so jo večasih naravnost linčali, nego jo je tudi oblastvo preganjalo, kajti dolžili so jo občevarja s hu-

dičem. Kaj je to pomenilo za tako nesrečnico, si lahko vsakdo sam predstavlja.

Naziranje o spačkih se je še poostrilo s tedaj splošnim mnenjem o možnosti mešanja vrst. Medtem ko danes vemo, da je križanje med človekom in živaljo nemogoče, so bili takrat vprav nasprotnega mnenja, tako da so v 16. stoletju tudi zdravniki mislili, da izhajajo spake iz takega pregrešnega in nenaravnega razmerja. Pri tem je še sodelovala bujna domišljija, ki je ustvarjala bitja, o katerih vemo danes, da so nemogoča. Še v knjigah 16. stoletja najdemo slike bitij, ki so na pol ljudje, na pol živali, o katerih je dokazano, da niso mogla nikdar živeti.

Nekaj drugega je s tako zvanimi dvojnimi otroki, na primer z deklico, ki ima dve zrašeni glavi. Slika takega otroka nam prinaša neka knjiga iz leta 1507. To so možni primeri, prav tako kakor je mogoče, da prideta na svet zrašena dvojčka. Takih primerov imamo tudi še danes več.

Naziranje, da je nastanek spačkov v zvezi s sodelovanjem hudobnega duha, je zahtevalo že mnogo žrtev. Neprosvetljeni narodi so take nesrečne matere mučili in sežigali. Danes je skoro nepotrebno pripominjati, da so to igre, ki se jih dovoljuje natava in pri katerih ne zadeva človeka nikaka krivda.

Po mnenju astrologov, to je onih, ki so razlagali nenavadne pojave po stanju zvezd, je rojstvo spačka v zvezi z nebesnimi telesii. Seveda spada za moderno znanstvo tudi ta nazor v kraljestvo vraž. Ob svojem času pa je ta nazor vplival le blagodejno. Albert Veliki (umrl leta 1280.), eden glavnih učenjakov srednjega veka, je nekoč rešil ogroženega človeka pred razjarjeno množico z dokazi te vrste. Bil je neki pastir. Krava iz njegove čede je imela tako spako, ki je bila menda pol človek, pol žival. Albert je proučeval ta primer in pojasnil, da je vzrok v stanju zvezd in da je pastir nedolžen. Revež je bil tako rešen strašne smrti na grmadi.

Danes noben resen človek ne misli več, da so taka nenavadna bitja v kakršnikoli zvezi s hudičem, pa tudi ne z zvezdami. To naziranje je za nas smešno, pomilovanja vredni so pa ljudje, ki so mogli kdaj to verjeti, še bolj pa oni, ki so morali zaradi tega babjeverstva trpeti in umirati.

Porota

NOVOMESKA.

Uboj s kolom. Na štiri leta težke ječe je bil obsojen 45letni delavec Martin Jeriša s Smlednika, znan pretepač, ki je ponoči dvakrat s kolom udaril posestnikovega sina Alojzija Kodriča. Sirovina je tolkel še potem po Kodriču, ko je ta ležal že na tleh. Ranjenec je drugega dne podlegel poškodbam v brežiški bolnici.

Sirov uboj previtkarja. Prav tako štiri leta težke ječe je zaslužila Marija Koricka, ki je v prepiru usmrtila 74letnega previtkarja Miho Friglja. Sirova ženska je starca vrgla po tleh in potem skakala po njem kakor besna, dokler ni izdihnil.

Jakopin in njegovi tovariši. Zagovarjali so se zaradi več ropov in tatvin Ignacij Jakopin z Bukovice, France Kolenc, rodom iz Trbovelj in pristojen v Mirno, Martin Mali, posestnik iz Podboršta, Avgust Mali, mlinar iz Podboršta, ter Janez Vrhovšek, delavec iz Gornjih Raven pri Trebnjem. Obsojeni so bili: Jakopin na 16, Kolenc na 18, Martin Mali na 11 in Avgust Mali na 12 let težke ječe, dočim je prejel Vrhovšek samo 18 mesecev ječe.

LJUBLJANSKA.

Umor nezakonskega otroka. Na eno leto težke ječe je bila obsojena služkinja Gabriela Stritarjeva, rodom z Brega pri Zidanem mostu in uslužbena pri polkovniku Rupniku v Ljubljani. Stritarjeva je usmrtila svojega nezakonskega novorojenčka s tem, da ga je s silo potisnila na stranišče skozi odvodno cev v greznico.

Žalosten konec fantovskega pretepa. Pet let težke ječe je dobil samski kolar Franc Pravhar in

Vokla, ker je v fantovskem pretepu z nožem usmrtil fanta Franceta Podjeda, Franceta Juvana pa težko ranil. Razen tega mora plačati Juvanu za bolečine 5000 Din in stroške.

SOKOLSTVO

Zlet Ljubljanske sokolske župe na Viču

20letnica viškega Sokola.

V dneih 14. in 15. t. m. bo na Viču pri Ljubljani II. zlet ljubljanske sokolske župe v proslavo 20letnega obstoja Sokola na Viču in sokolske župe Ljubljana. Iz skromnih početkov se je viški Sokol razvil v močno društvo, ki je danes edino žarišče nacionalne napredne misli v viški občini. Da ni bilo delo bratov ustanoviteljev pred 20. leti zaman, nam dokazuje v letih 1920. in 1921. zgrajeni Sokolski dom, k čigar zgradbi so pomagali prav vsi po svojih najboljših močeh. Ob svoji 15letnici je agilni viški Sokol razvil svoj prapor, pod čigar okriljem se zbira danes vsa napredna viška javnost.

Ta pomembni jubilej se bo izredno svečano proslavil to soboto in nedeljo z župnim zletom na Viču. Spored, ki je zelo pester in obširen, je naslednji:

V soboto 14. t. m. bo zvečer po viški občini baklada domače godbe «Gradaščica». V nedeljo 15. t. m. bodo zjutraj ob 6. tekme članov, članic in naraščaja v lahki atletiki in na orodju, ob 9. dopoldne skušnje vseh oddelkov in vojakov 16. artiljerijskega polka, ki nastopajo v polni bojni opremi z vajami s puškami, ob 11.30 dopoldne v dvorani Sokolskega doma slavnosten občini zbor, popoldne ob 14. zbor Sokolstva in vojske pred Mestnim domom v Ljubljani, odkoder krane spored po glavnih mestnih ulicah na Vič. Ob 15.30 bo na letnem telovadišču poleg osnovne šole na Glineah velika javna telovadba, pri kateri nastopi poleg vseh sokolskih telovadnih oddelkov naša narodna vojska, in sicer vojniki 16. artil. polka z vajami s puško in simbolično sceno «Mrtva baterija». Pri sceni bo sodelovalo vojaštvo s tremi topovi, ročnimi granatami, bombami itd. Scena se bo izvajala po zatonu solnca ob bajni razsvetljavi raket, bengaličnega ognja in reflektorjev, ob pokanju topov, granat in bomb, skratka: scena nam bo nazorno pokazala boj in junaštvo naših borecev. Po javni telovadbi bo na veseljem prostoru kakor tudi v vseh prostorih Sokolskega doma narodna veselica z vsemi svojimi dobrinami in smo prepričani, da bo vsak udeleženec župnega izleta prišel v polni meri na svoj račun. Pri vsej proslavi bo sodelovala priznana godba «Sloga» iz Ljubljane.

Bratska sokolska društva na deželi vabimo, da zainteresirajo vso javnost v svojem okolišu za naš jubilejni župni zlet, ki bo zadnji pred nastopom zimske sezone. Polovična vožnja po železnici je dovoljena za čas od 13. do 17. t. m. pod običajnimi pogoji. Avtobusne zveze iz Ljubljane na Vič so zelo ugodne.

Vabimo ponovno vsa bratska društva in vso napredno javnost, da pohiti v nedeljo 15. t. m. polnoštevilno v goste k viškemu Sokolu na župni zlet, ki bo z največjim veseljem in gostoljubnostjo sprejel drage goste.

ŽENSKI VESTNIK

Endivija

Sadike vsajene endivije postanejo v treh tednih godne za presaditev. A če hočemo imeti krepko razvito in zdravo endivijo, jo moramo presaditi na dobro pripravljeno gredlo, to se pravi, na gredo, ki smo jo prej dobro prekopali in pognojili. Sadike pa posadimo 30 do 35 cm vsaksebi.

Endivija ljubi rahlo zemljo. Zato moramo zemljo, ki se je po zalivanju na solncu strdila ali pa ki je zbita od dežja, vedno prerahljati. Istotako moramo endivijo kakor poletno solato skrbno poleti in ob suhi zalivati.

Ker pa endivija ne naredi glave, ampak se le na široko razrase, jo moramo, kadar je čas za to, povezati z rafijo ali s trakom, da postane potem znotraj bela in mehka. Povezovati smemo le ob suhem vremenu, a ne vse endivije naenkrat, ampak po tem, kako je vsaka razvita. Povežemo vsako takrat, ko se je dovolj razrastla v široke liste. V mokrem vremenu endivijo ni dobro povezati, ker potem rada gnije.

Povezana endivija se v treh tednih toliko zbeli, da jo lahko porežemo in porabimo. Endivija je najbolj zdrava solata in dasi je malo bolj trda kot navadna solata, je prav prijetnega grenkega okusa.

Shranjevanje čebule

Čebulo je treba pospraviti z njive ali vrta takoj, ko začne steblovje zoreti in se poleže. Napačno je, čakati toliko časa, da se steblovje začne sušiti ali celo gniti. Tako postane čebula prezrela, poganja na novo korenine in začenja znova rasti. To pa ne škoduje samo okusu čebule, ampak vpliva slabo tudi na njeno trpežnost. Taka prezrela čebula potem le prerada gnije v shrambi.

Ko smo čebulo populili in je vreme lepo, jo pustimo razgrnjeno kar na gredi ali njivi, da se posuši in na solncu in zraku popolnoma dozori. Ali jo pa razgrnemo kje na primernem prostoru doma pri hiši ali na dvorišču. In šele, ko je čebula popolnoma suha, jo spletemo v kite in spravimo na suh, hladen prostor.

V shrambi ne smemo čebule preveč skupaj nakupičiti, ker se rada segreje in začne znotraj rasti. Čebuli ne škoduje, če pozimi zmrzne, samo jo moramo tedaj pustiti nedotaknjeno, da se polagoma sama otaja. Če bi jo prijemali in premikali, bi začela gniti.

Da nam čebula pozimi ne pognije in sploh da se nam bolj ohrani, je dobro, če jo obesimo v vreči za nekaj dni v dimnik in jo tako malo prekadimo. To okusa čebule nič ne pokvari, nasprotno, še nekako bolj okusna je od dima. Seveda ne sme biti dim od premoga.

Za kuhinjo

Zelen fižol v soli. Zelen ali rumen stročji fižol otrebi in operi, na kar ga posuši na rešetju. Ko je suh, ga dobro nasoli, in sicer vzemi na vsako kilo fižola 12 dek soli. Tako nasoljeni fižol pusti potem stati 24 ur. Nato ga kolikor mogoče gosto naloži v pripravljeno steklenico, na vrhu pa nalij vodo, kar jo je dal fižol od sebe. Če je pa premalo vode, lahko dodaš malo prevrete in ohlajene vode, ter zaveži nato steklenico s pergamentnim papirjem. Tako pripravljen fižol lahko uporabiš po zimi kot prikuho, in sicer: fižola vzameš iz steklenice, kolikor ga potrebuješ za kosilo, ga opereš v hladni vodi in daš kuhati v krop. Ko je četrte ure vrel, odcediš vodo in naliješ svež krop. To moraš trikrat ponoviti, da potegne sol iz fižola in da se fižol dobro prekuha. Nato pripraviš fižol kakor po navadi s prežganjem, priliješ še malo vode, pridaš malo sladke paprike, par žlic smetane in zelene peteršilja. Če je fižol potem premalo slan, ga lahko še malo osoliš.

Fižol v kislu. Zelen ali rumen stročji fižol otrebi in operi. Nato ga skuha v dobro slani vodi, a ne preveč mehko. Kuhane odcedi in polij z mrzlo vodo. Nato zavri kis, popari fižol s tem kisom in ga pusti, da se v njem ohladi. Med tem pa zavri drug kis in ga shladi, da gliješ pozneje na fižol. Ko se je fižol ohladil, ga naloži na gosto v pripravljeno steklenico s širokim vratom. Fižol naj leži počez, vmes pa deni par olupljenih čebulic (šalotk), strok česna in lovorjev list. Ko je steklenica polna, jo zalij s prevretim in ohlajenim kisom. Pusti tako kaki

dve uri, da se dobro ohladi, nato pa zaveži s pergamentom in shrani na suhem in temnem prostoru. Kis pa, s katerim si fižol poparila, lahko porabiš za solato. Tako shranjeni fižol imaš pozimi, da ga daš na mizo z jesihom in oljem kot solato.

Figov kompot. Zrele, a še trde fige nabodi, vsako posebej, z ostrim tenkim nožem. Nato jih polij z vrelo vodo, ki jo čez par minut spet odcedi. Med tem pa skuha malo sladkorja (kakih 10 dek) z vodo zmešanega, ki mu dodaj odcedjene fige, tri žbice in malo cimta, na kar pusti, da vse skupaj zavre. Ko je kuhano, deni na stran, da se ohladi. Fige poberi v skledo, sok pa daj še malo pokuhati. Ko si ga potem ohladila, ga vlij na fige. Postavi na hladen kraj, da se dobro ohladi, preden daš na mizo.

Praktični nasveti

Madeže od kave spraviš iz obleke, če jih pomočiš z zmesjo, napravljeno iz glicerina in jajčjega rumenjaka. Pusti jih tako nekaj časa, na kar izperi z mlačno vodo. Polikaj potem še na mokro, a ne s prevročim likalom.

Madeži od rje se dajo odpraviti iz obleke in perila, dokler so še sveži, na ta način, da zmešaš tri žličke mleka, eno žličko limonovega soka in malo soli. Vzemi nato navaden kuhinjski možnar, povezni ga narobe, položi nanj blago z madežem in madež s krpico, pomočeno v navedeni tekočini, dobro zdrgni. Nato izperi v čisti vodi. Po potrebi moraš to večkrat ponoviti.

Pečatni vosek odstraniš z razgretim nožem, ostali madež pa pomoči s čistim terpentinom in izbriši s krpico. Nato operi blago in ga posuši na solncu.

ZANIMIVOSTI

× «Zeppelin» v nevarnosti zaradi cigare. Po pristanku «Grofa Zeppelina» v Friedrichshafnu se je zvedelo, da je bila zračna ladja zaradi nepredvidnosti nekega potnika med vožnjo iz Lakehursta v domovino v največji nevarnosti. Ko je bil zrakoplov sredi nad morjem, je prišel ameriški dopisnik Lickald v pralnico, kjer je na svoje veliko presenečenje ugotovil, da je bila kabina napolnjena z dimom od cigar. Uvedena je bila takoj preiskava in je potnik Hogg priznal, da je bil v pralnici, kjer je pokadil eno cigaro. Hogg, ki je spravljal s tem zrakoplov in vse sopotnike v največjo nevarnost, je moral potem privoliti v preiskavo, tekem katere so mu odvzeli eno cigaro in vžigalnik. Podobni dogodki pa se v bodoče ne bodo mogli več ponavljati, ker dobe novi zrakoplovi posebno izolirano kabino za kadilce, v kateri bo mogoče kaditi po mili volji brez vsake nevarnosti.

× **Od česa so slabi zobje.** Nemški zdravnik dr. Walkhoff je z odtegotovanjem vitaminov v hrani poskusnih živali dosegel, da so te živali zapadle različnim obolenjem. Zlasti če niso dobile dovoljnih količin vitamina C, so se pojavila ta obolenja, in sicer najprej na zobeh. Svoje poskuse je raztegnil zdravnik tudi na človeka in tu so bili uspehi isti. Zaradi nezadostnih količin vitaminov v hrani nosečnice prihajajo tudi otroci na svet z nagajenjem do počasne rasti zobovja, ki jim je vrhu tega podvrženo raznim obolenjem. Kakor rečeno povzroča te pojave predvsem pomanjkanje vitamina C, pa tudi pomanjkanje drugih vitaminov. S primerno prehrano se dajo ti učinki lahko odpraviti. Vitaminov je kakor znano zelo mnogo v svežem sadju.

× **Spomenik obešencema.** Boj Irske z Anglijo za samoupravo je trajal dolga desetletja in postril se je posebno po svetovni vojni. Napetost se je tako stopnjevala, da je prišlo do političnih atentatov, med katerimi je najbolj znan oni na angleškega generala Wilsona leta 1922., ki je z železno roko zatiral irsko gibanje. General je atentatu podlegel. Atentatorja Dunne in O'Sullivan sta

morala pred preki sod v Dublinu in obsojena sta bila na vešala. Obočena sta bila v wanwordski kaznilnici. Pozneje si je Irska priborila samoupravo in zdaj je posebna država v okviru angleškega imperija. Irce se spominjajo med drugimi tudi atentatorjev na generala Wilsona in te dni so jima postavili na pokopališču spomenik. Spomenik ima obliko keltskega križa in napis, ki priča, da sta atentatorja umrli kot narodna junaka. Odkritja spomenika se je udeležilo nad 500 irskih rodoljubov, med njimi tudi hčerka pokojnega generala Frencha. Smrtna obsodba je bila izrečena v imenu istega vladarja, pod katerim je bil zdaj postavljen obešenima atentatorjema spomenik.

× **Sto let že imamo vžigalice.** Sto let je poteklo, odkar je mladi Francoz Sauria premišljal, kako bi se dalo zanetiti ogenj z drgnjenjem malega koščka lesa. Sauria je namazal neki predmet s fosforjem in potem drgnil po njem s tenkim koščkom lesa, namočenim v žveplu. Zveplo se je vnelo, les je zagorel. Podlaga vžigalice je bila najdena. Ali mladi, komaj petnajstletni dijak Sauria se je trudil zaman, da bi dobil koga, ki bi se lotil izdelovanja vžigalice. Njegov profesor je hvalil iznajdbo, o kateri so kmalu izvedeli Nemci in jo začeli uporabljati. Vžigalice so se naglo širile in ko je Sauria študiral v Parizu zdravništvo, je Nemčija že uvažala vžigalice v Francijo.

× **Število prebivalcev Madžarske stalno narašča.** Dočim se izogibljuje otrok v drugih državah samo višji krogi, imajo na Madžarskem celo najsiromašnejše rodbine samo enega otroka ali pa ostanejo sploh brez otrok. Zanimivo je, da narašča število porodov najbolj v najbogatejših krajih. Bogati Madžari so prepričani, da so potomci smota in kazni božja. Na Madžarskem je mnogo vasi, kjer že več let ni bilo nobenega poroda. Državi je pripadlo že mnogo posestev, ker lastniki niso imeli potomcev. Na naraščanje porodov vplivajo tudi zakoni med sorodniki.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Računstvo.

Ivan, koliko je dve manj dve?
«Ena, gospod učitelj.»
«Ne, pomisli malo! Če imaš v žepu dva kosa kruha, pa izvlečeš najprej enega, nato še drugega, kaj ti še ostane v žepu?»
«Drobtino, gospod učitelj.»

Uslužen natakar.

Gost: «Računali ste 14 dinarjev, a račua iznese samo 13.»
Natakar: «Mislim sem, da ste praznoverni.»

Nesporazum.

Dva stara fanta sta se končno odločila, da se omožita. Šest mesecev na to se srečata na cesti.
«No, kako živiš s svojo ženo?»
«O, ona je angel.»
«No, potem si se dobro izmazal — moje še živi.»

Na smrt obsojeni.

«Ali imate še kakšno poslednjo željo?»
»Da, želel bi, da mi kdo napove bodočnost.»

Na sodišču.

Sodnik: «Preden prisežete, vas moram vprašati: Ali ste že kdaj prisegli?»
Priča: «Sem — da se ne bom nikdar več oženil.»

Po otročje.

Marček gleda polno luno in vpraša, ali žive na njej ljudje.
«Seveda, Marček.»
«Ali jih je toliko kakor v Ljubljani?»
«Mnogo več, sinko.»
«A morajo biti zelo na tesnem, kadar je mlaj.»

Od mame se je naučil.

Janezek je dobil od matere en dinar.
«No, kako boš rekel?»
Fant molči.
«No, pomisli, kaj rečem jaz očetu, če mi da denar?»
«Ali je to vse?»

V šoli.

«Imenuj mi šest divjih zverí!»
«Šest tigrov.»

Ni potrebno.

Oče (sinu): «Karel, prinesi lestvo! Naravnai bom uro ki je za dve minuti prehitra.»
Mati: «Neumnost; preden prineseš fant lestvo, bosta dve minuti že zdavnaj minili.»

Pri fotografu.

Žena (jezno fotografu): «Veste kaj, slike mojega moža so grozne. Prav tak se vidi kakor opica.»
Fotograf: «Res je, a ne morem pomagati. Na to bi bili morali misliti, preden ste ga vzeli.»

Raztresenost.

«Ti bom že izbil iz glave tvojo lenobo!» pravi raztreseni učitelj. «Za kazen boš napisal stokrat: „Jaz sem lenuh“, in se boš naučil vse to iz glave.»

Kvartopirci.

Zdravnik Trdin, odvetnik Veselin in domači župnik se sestanejo h kvartanju. Igrajo visoko. Zdravnik vložil bankovec za deset dinarjev. Odvetnik istotako. Župnik pa še ni vložil, nego je šel prej ven.

«Trdin,» je dejal Veselin, «župnik še ni dal desetaka. Ko se bo vrnil, bo trdil nasprotno.»
«Bova že uredila,» ga je potolažil Trdin.

Ko se je župnik vrnil, reče Trdin nalašč: «Čuješ, Veselin, ti še nisi vložil desetaka.»
«Kako moreš to trditi,» se jezi Veselin, «ti ga nisi dal!»

Tako so se prepirali sem in tja, dokler ni vstal župnik in rekel: «Go-poda, če se že sedaj prepirata, ne igram z vama.» Nato je župnik vzel desetak in izginil.

Listn'ca uredništva

Dopisnikom! Prosimo, da dopise, vezane na gotov čas, pravočasno pošljete. Vsak dopisnik, ki misli, da se je kak njegov dopis izgubil, naj nam to takoj javi. Opozarjamo ponovno, da nestvarnih, preveč osebnih in žaljivih dopisov ne moremo objavljati. Prosimo pa prav prijazno, da nas cenjeni dopisniki o domačih dogodkih vedno obveščajo.

Limbuš. Zal, še nismo pogledali.

Vičanci. Take osebnosti in žaljivke niso za tisk.

F. Z., Gradec pri Litiji, in Č. D. v Litiji. Tisto mesto je samo za ameriške državljane. To pa Vi niste!

Ako je perilo še tako zamazano

zadobi snežno belin ako se za pranje uporablja res dobro milo. — Na stotisoče gospod nj danes pere s

prvim terpenolno im milom 'Gazela'

kajti uverile so se, da je to neprekosljivo in za vsako gospodinjstvo

neobhodno potrebno.

Ne gre mu v glavo.

Komunistični agitator skuša spraviti kmetu komunistične nauke v glavo in pripoveduje: «Nekdo ima na primer konja in ga da vsej občini na uporabo.»

- «Razumem», odgovori kmet.
- «Vzemimo, da imaš ti kravo. Ali jo boš dal občini?»
- «Seveda.»
- «Morda imaš tele. Ali ga boš izročil občini?»
- «Tudi.»
- «Ali kozo?»
- «Prav tako.»
- «In svinjo?»
- «Te pa ne.»
- «Zakaj ne?»

«Nimam ne krave, ne konja, ne teleta in ne kože, a imam svinjo. Kako pa pridem do tega da bi dal svojo svinjo drugim?»

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila.

Oglasni oddelak «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Zemlji, ko posestvo (zalarija)

obsegajoče kak h 6 oratov njiv, sadonosnikov, gozdov, vse pri hiši, oddaljeno 10 m uut od cerkve in sole pri Sv. Antonu v Slov G ricah, 3 ure peš od Goru e Radgone, se proda prostovoljno proti gotovini. Ker lastnik ne živi na posestvu, ga pride razkazovat in prodat osebno v ron-deltek dne 23. septembra t. l. ob vsakem vremenu v Cogetince. Prihod avta iz Gornje Radgone, oziroma iz Ljutomera v Cogetince ob 7. uri zjutra, na progi iz Maribora pa ob pol 5. uri zvečer. Odhod avta iz Gornje Radgone ob pol 7., iz Ljutomera ob 5. uri zjutraj, iz M ribora ob 9. zjutraj in ob 3. uri popoldne. Posestvo je obdelano in se lahko takoj prevzame. Poslopji sta z opeko kriti. Kdor želi natančnejšega pojasnila, naj naslovi svoje pisma na „Posestvo v Cogetinoth“ na oglasni oddelak «Domovine». 285

Najugodnejše kupite-prodaste

(tudi najem hiše, posestva, gostilne, trgovine, mlina, žage potom posredovalnice «Marstan» Maribor, Koroška cesta. Prijave ponudnikov brezplačno. Odgovor znamke.

Ključavničarskega pomočnika in vajenca

sprejme Mat. Hočevnar, Rogoznica, Ptuj. 288

Radioaparat

kompletan, 3cevni, znamke D. k. v. se po jako ugodni ceni proda. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine» 86

Mizarskega vajenca

od 15 do 17 let starega sprejme Jože Terkaj, mizar, Suhor pri Metliki. 289

Vsak svoj posojilničar

za brezobrestno nosojilo, tudi lastna podružnica. Pojasnila daje Kreditno-stavbu zadruga «Mojmir» v Mariboru. Priložiti Din 5.—.

Ne obupajte!

ako nimate vložka v hranilnici, kajti to je mnogo manj neprijetno, kot če nimate posteljnega vložka, 281 ki ga dčbite načeneje pri

Fr. Stupici, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1. Istotam dobite tudi kopalne banje, klozetne garoiture, vzmeti za modroce, morsko travo, žimo n vso železnino.

Skrivnosten nos.

Stric Jaka je napovedal sorodnikom Grebenševim svoj poset. Ker je stric zaradi neke nosne bolezni izgubil del nosu, je opozorila Grebenševka svoje otroke, naj nikar ne govore o stricševem nosu.

Jaka je prispel, radovedni otroci so ga obkrožili in seveda opazovali stričev nos, središče vsega zanimanja.

Dobremu stricu to ne prija in zato vpraša: »No, otroci, kaj se ne morete nagledati mojega nosu?»

«Mama nam je strogo zabranila,» odgovarja Janezek, «govoriti o tvojem nosu... sicer pa ga sploh nimaš...»

Starost.

«Mamica, koliko sem star?»

«Deset let, Francek.»

«Koliko pa ti, mamica?»

«Osemindvajset.»

«Vidiš, mamica, jaz sem za eno leto starejši kakor lani, ti pa za eno leto mlajša. Gotovo bova nekoč enako stara.»

Višje bitje.

«Lahkomiselni otrok,» je blagohotno pokaral župnik svojo mlado služkinjo Angelico, ki jo je presenetil pri tatinskem sladkanju v jedilni shrambi, «ali veš, kdo je ono višje bitje, ki vse vidi in vse vé? Saj me razumeš, koga mislim?»

«Farovško kuharico Agato,» se odreže Angelica.

IZJAVA.

Obžalujem neopravičeno obdolžitev Stefana Horvalha, posestnika v Lutvercih, ter se mu zahvaljujem, da je opustil nadaljnjo sodnijsko postopanje.

Lutverci, dne 5. avgusta 1929.

Ana Kolarič.

Prima gonilna jermena
in vse mlinsko-tehnične potrebsčine vedno v zalogi pri trvdki
CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 12

Bolni na pljučih!

Več tisoč odraslih.

Zahteva te tisoč knjig o moji

novi umetnosti hranitve

ki je resila za mnoge. Porabila se lahko b vsa kem naučila življenja in pomore, da bolezen prepreči. Nočno potenje in kušelj orenehata, celotna teža se poveča, pusto počupljenje pa odstrani bolezen.

Resni možje zdravniške znanost potrjujejo izvrstnost moje metode in o radi odreja o. Cim prej priužete z mojim načinom hranjenja, tem bolje.

Popolnoma brezplačno dajte moji knjigo in kateri best črpal mnogo k ristnega znanja. Ker razložim in zlagatij vsega samo 10.000 komadov brezplačno, pisite takoj, da se nos e tudi Vi lahko pristevati moji srečni prejemnik te knjige

Georg Fugner, Berlin-Neuköln
Ringbahnstrasse 24, Abt. 621.

Živinorejcem
priporočamo zanje jako koristno knjigo
Prva pomoč
ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kol pri poškodovanju rogov, poškodbi kopa in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, strelji, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napananju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozelbljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasprotiglavne pošte)

J. Brunčič & F. Rebernik pleskarstvo in ličarstvo
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 23

izvršuje vsa pleskarska in ličarska dela po solidnih cenah. Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča dela na delu.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deb in pnevmatika. Ceniki franko. Prodaja na obroke

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta stev. 4.

Zahteva te brezplačni

CENIK

14 dni na poskusnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka dobra in cenena ura

Din 99.—

gletno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.—

gletno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 43-c

Razpošilja se le proti povzetju.

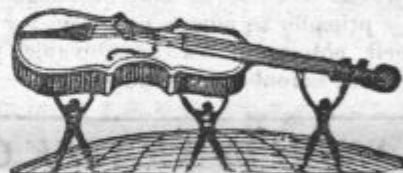
Najuspešnejše sredstvo
za rejo domače živali je
brezdvomno
MASTIN

ki pospešuje rast, odebeltitev in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi prave osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih straneh. Gnilost ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo, ki stane 8 Din. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mekhe ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta glas kot tiskovino (omot ne zalepiti) in dobili boste brezplačno poskusno tubo za večkratno uporabo. **Tvornica Zlatorog, oddelek Chlorodont, Maribor 55.**

OTOMANE od 550 do 850 v različnih vzorcih prvovrsten lasten izdelalek vzorkovana plišasta pregrinjala za otomane à 600—1a 750 salonske garniture divane modroce zanesljivo najboljše blago kunito pri **RUODLF SEVER, tapetništvo, Ljubljana, Marijin trg št. 2.** 280

Veliki cenik
ilustrovani

dobite zastoj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Loriger, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Korne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

NERVOZNI

nervoznim, nemočnim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, presgodnih boleznih, včasih celo presgodnje smrti je neobhodno potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem strupov katere skupno s hrano prinašamo mokračna kislina, urati in drugi, ravno tako pa je treba opuševati in oživljati njegovo moč s energijotvornimi fermenti, vzetim od tlez mladih živali, kakor e »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« e potreben vsem brez razlike kateri so izrpani po raznih boleznih, slabi prehrani, ali boleznih telodca, napornem fizičnem ali duševnem delu, težkih duševnih potostih prekonernih tečenih ali duševnih ekscesov, d. »KALEFLUID« e večkrat odlikovan na raznih razstavih v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu s 5 Grand Prix in 5 velikim zlatim kolajzami.

Brezplačno in franko pošljemo popis, kateri vas seznani z novim in nom obnavljanja in lačanja ovenele moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se

Beograd, Molerova 27; Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in ekarnah vsega sveta. pošlje se tudi po povzetju.

Glavna direkcija francoskega društva »Kalefluid« J. Kaleničenko, Pariz, Pigaie, 5. 295